

DECEMBER 1998 Jaargang 2 nr. 11

RandKrant

M A A N D B L A D

VOOR DE BEWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

Figurandten Hubert Dethier
Kerstmis benadrukt liefde en samenhang
Welvarende rand kan meer doen voor kansarmen
Kerst op zijn Engels

Fragment van de muurschilderingen in de Sint-Pauluskerk in Vossem

FOTO: PATRICK DE SINGELARE

Tervuren, Hoeilaart en Overijse knipogen naar 2000

Blauwdruk voor integratie van buitenlanders

De gemeenteraadsverkiezingen die over twee jaar worden gehouden, werpen hun schaduw al vooruit. Nu het licht op groen is gezet om de EU-burgers in oktober 2000 te laten deelnemen aan de verkiezingen voor de lokale besturen, proberen de partijen zich bij dit niet geringe aantal potentiële kiezers duidelijker te profileren.

De CVP-afdelingen van Tervuren, Hoeilaart en Overijse hebben de handen in elkaar geslagen en presenteerden vorige maand een 'Gemeenschappelijke verklaring met betrekking tot de opvang en de integratie van anderstalige inwoners'. Een hele mond vol en dus spreken de drie partijafdelingen gemakkelijks halve van een 'blauwdruk'.

Dat uitgerekend deze drie gemeenten zo'n initiatief nemen, hoeft niet te verbazen. Ze tellen alle drie meer dan tien procent buitenlanders onder hun inwoners. In Overijse en Tervuren maken die buitenlanders zelfs meer dan twintig procent van de bevolking uit, zo blijkt uit de studie die Mens en Ruimte destijds publiceerde over de Vlaamse rand. Bovendien maakt de partij in die drie gemeenten de dienst uit in het bestuur; ofwel met een absolute meerderheid (Hoeilaart) ofwel als dominante partij in een coalitie (Tervuren en Overijse).

Nieuwe kiezers

Bij de ondertekening van deze overeenkomst heette het dat 'het stilaan tijd wordt af te stappen van vrijblijvende verklaringen en goed bedoelde intenties allerhande, die, hoe lovenswaardig en noodzakelijk ook, voor de man op het terrein niet steeds het nodige houvast bieden.' Dat de blauwdruk kadert in de komende verkiezingen bleek ook uit de opmerking dat van de bijna zestigduizend inwoners die de drie gemeenten momenteel gezamenlijk hebben ongeveer de helft pas tijdens de jongste jaren inweek. 'Zij zijn, of worden kortelings, de kiezers van het jaar 2000. Hun aanwezigheid zal in de nabije toekomst een grote weerslag hebben op de beleidsverhoudingen binnen onze gemeenten', aldus Marcel Socquet, de voorzitter van de CVP-afdeling uit Overijse, tijdens een plechtigheid in het CC Den Blank in Overijse.

Het uitgangspunt van de blauwdruk is duidelijk.

De ondertekenaars verbinden zich ertoe tegenover de anderstalige medeburgers een politiek van openheid, gastvrijheid en betrokkenheid te voeren. Zij moeten zich goed voelen in hun gemeente en hoeven geenszins hun eigenheid verloochenen. Er wordt wel van deze 'van huize uit anderstalige inwoners' verwacht dat zij de specifieke eigenheid van elk van de drie gemeenten waarin zij zich vestigden zouden erkennen en respecteren.

Constructieve strategie

Het protocol spreekt ook over 'een constructieve en pro-actieve strategie' om alle initiatieven te ondersteunen die kunnen bijdragen tot de integratie. De christen-democraten van de drie gemeenten zullen minstens twee maal per jaar overleg plegen over het gevoerde beleid inzake de opvang en integratie van anderstalige burgers. Ze engageren zich tevens om na de volgende gemeenteraadsverkiezingen 'enkel met partijen te praten die de Belgische wetten en Vlaamse decreten naar de geest en de letter respecteren en de principes van de blauwdruk onderschrijven.' Of deze blauwdruk meer zal zijn dan een zoveelste vrijblijvende verklaring of goed bedoelde intentie zal de komende maanden moeten blijken.

Johan Cuppens

Un mot d'octobre 2000

Maintenant que les citoyens de l'UE ont reçu le feu vert pour participer en octobre 2000 aux élections des administrations locales, les partis s'efforcent de se profiler plus clairement vis-à-vis de cet électorat potentiel rien moins que négligeable. Les sections CVP de Tervuren, Hoeilaart et Overijse ont ainsi présenté le mois dernier une 'Déclaration commune relative à l'accueil et à l'intégration des habitants allophones'. Ils entendent mener, vis-à-vis de leurs concitoyens allophones, une politique d'ouverture, d'hospitalité et d'implication personnelle. Cette initiative viendra-t-elle simplement s'ajouter aux innombrables déclarations de bonne intention sans engagement? Il faudra attendre les prochains mois pour le savoir.

FOTO: PATRICK DE SIEGELAERE

■ De kerk moet meer zijn dan een plaats om te vieren. Personen in nood moeten er een veilig heenkomen kunnen vinden. Ik heb zeer veel respect voor de priesters die de moed hebben om hun deuren voor de 'sans papiers' open te zetten. (staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking Reginald Moreels in *De Morgen*)

■ Als Moreels zo goed weet hoe het asielbeleid moet worden gevoerd, laat hij dat dan zelf maar doen en ook de totale verantwoordelijkheid dragen. (SP-voorzitter Fred Erdman in *De Standaard*)

■ Ja, ik heb onvrede met dit asielbeleid. Ze laten de procedure zo lang aanslepen dat mensen onwillekeurig de indruk krijgen dat ze hier thuis horen. (Luk De Geest, vicaris van het bisdom Gent in *De Morgen*)

■ Gisteren hoorde ik van iemand die na twaalf jaar nog geen verblijfsvergunning heeft, dat is toch pure Kafka. (id)

VAN HOREN ZEGGEN

■ Deze maatschappij wil wel in woorden genereus zijn, maar niet in daden. Er mag wel een asielcentrum komen maar niet naast mijn deur,

want dan is mijn huis minder waard. (minister van Binnenlandse Zaken Luc Van den Bossche in *Het Nieuwsblad*)

■ Vlaanderen is een tranendal. Het enige wat je kunt doen is erom lachen. (komiek Fritz van den Heuvel in *De Standaard*)

■ Een belangrijk segment in de Vlaamse beweging blijft conservatief. Het is de reden waarom progressieven zich altijd van een soort Vlaamse beweging distantiëren. Maar dat conservatisme is geen wet van Meden en Perzen. (Bruno De Wever, vice-voorzitter van de redactie van de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* in *De Morgen*)

■ Vlaanderen is een natie geworden of is op weg het te worden. Het wordt een staat en dus veruitwendigt het alle Vlamingen. Langzaam maar zeker verliezen de conservatieve krachten het pleit, al zijn ze politiek wat weerbarstig. (id)

■ De Vlamingen mogen provoceren, maar owee als er een Franstalige reageert, want dat is meteen een schande, die overdrijft onmiddellijk. Laten we die communautaire brandjes toch een beetje relativeren. (PRL-voorzitter Louis Michel in *Humo*)

Winkelen in de rand (2) 4

Grote warenhuizen beginnen zich stilaan bewust te worden van de taalgevoeligheid rond Brussel. De Vlaamse burgers en de overheid staan steviger op hun strepen en dwingen taalhoffelijkheid en respect af.

Het verhaal van de herberg anno 1998 8

FiguranDten 10

Ondanks de glitter en de commercie rond kerstmis vindt filosoof Hubert Dethier dat het desalniettemin ook een feest is van liefde en samenhang.

Welvarende rand kan meer doen om kansarmen over de streep te trekken 12

Provinciale prijs voor opzienbarende restauratie in Vossem 17

Kerst op zijn Engels 23

Voor visueel gehandicapten is de Randkrant beschikbaar op cassette. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met het Atelier Helen Keller, tel. 02/466 94 40 of met de redactie.

E N O O K N O G

VAN ASSE TOT ZAVENTEM 6 • JANUARI IN DE RAND 14

ZONDER OMWEGEN 18 • RESTAURANDT 20

VAN TUINEN EN HUIZEN 22 • GASTENBOEK 24

COLOFON

Randkrant verschijnt maandelijks op 145.000 exemplaren en is een initiatief van vzw Informatie Vlaamse Rand.

Hoofdredactie: Henry Coenjaarts

Eindredactie en redactie: Geneviève Ostyn

Vormgeving: Mega.L.Una, Brussel

Druk: A. De Cuyper-Robberecht, Zele

REDACTIEADRES:

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel,

tel 02 460 45 12, fax 02 460 32 67

Verantwoordelijke uitgever: Henry Coenjaarts,

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel.

De 'caissière' wil maar geen kassierster worden

Winkelpersoneel dat het vertikt om Vlaamse klanten in het Nederlands aan te spreken, het is in de rand nog altijd schering en inslag. Toch lijkt er een kentering op komst, want meer en meer warenhuisketens willen van het probleem af, onder de druk van misnoegde Vlaamse klanten en sommige gemeentelijke overheden die stelselmatig zijn beginnen reageren op inbreuken tegen het Nederlands.

Dat taalhoffelijkheid alles met respect te maken heeft, ondervond Jan De Backer toen hij met een gebroken hand ging winkelen in de GB in Drogenbos. 'In die winkel kun je het aantal Nederlandssprekende kassiersters op één hand tellen', aldus Jan De Backer. 'Toen zo'n kassierster niet alleen hardnekkig weigerde om mij in het Nederlands te woord te staan, maar bovendien ook niet wilde helpen bij het inpakken van de boodschappen en zich tenslotte aan de ongeduldige dame ná mij liet ontvallen dat er 'des gens comme-ça' zijn, heb ik er de winkelverantwoordelijke bijgehaald en het volle winkelkarretje aan de kassa laten staan.'

Ook in andere GB- en Delhaizewinkels in de westelijke rand worden Nederlandstaligen stiefmoederlijk behandeld. Meer dan eens werden we

geconfronteerd met Nederlandsonkundig personeel, dat zelfs niet eens de moeite deed om elementaire beleefdheidsformules als 'goedendag' en 'dankuwel' te gebruiken. Toch is het niet overal huilen met de pet op; de overwegend Vlaams-vriendelijke Makro in Sint-Pieters-Leeuw bewijst dat het ook anders kan. Hetzelfde geldt voor Colruyt die overal in Vlaams-Brabant én Brussel uitstekend scoort.

Respect afdwingen

De warenhuisketens zijn zich zeer bewust van de taalgevoeligheid in en rond Brussel. 'Daarom krijgen kassiersters die niet perfect tweetalig zijn dit najaar een speciale cursus Nederlands', bevestigt GB-woordvoerster Karen Segers. 'U mag echter niet uit het oog verliezen dat wij het bijzonder moeilijk hebben om tweetalig personeel te vinden' - een euvel waar andere winkelketens merkwaardig genoeg weinig last van lijken te hebben!

Het groeiende taalbewustzijn heeft alles te maken met het feit dat Vlaamse burgers en de overheid sinds kort proberen om meer taalhoffelijkheid en respect af te dwingen. Sint-Pieters-Leeuw installeerde daarvoor zelfs een schepen van Vlaamse Zaken. 'De tijd dat tweetalige opschriften hier schering en inslag waren en sommige handelszaken zelfs eentalig Frans, ligt nog niet ver achter ons', vertelt schepen Roger Desmeth. 'Lange tijd hebben we al schipperend de kerk in het midden proberen te houden, maar uiteindelijk hebben we ervoor geopteerd om een duidelijke Vlaamse koers te gaan varen. Bedrijven of handelszaken willen hun Franstalig cliënteel plezieren, maar vergeten dat ze hierdoor de Vlaamse Leeuwenaren tegen de borst stoten en verliezen. Daarom schrijft het schepencollege bijna wekelijks brieven naar ondernemingen en winkels op ons grondgebied die eentalige of tweetalige reclame voeren of opschriften hebben. In de brief wijzen we op het Vlaamse karakter van onze gemeente en op de maatregelen die de Vlaamse regering treft om het Vlaamse karakter van de rand te beklemtonen. Het Vlaams Genootschap uit Vlezenbeek voert soortgelijke acties. Veel bedrijven reageren daarop positief, maar een minderheid volhardt desalniettemin in de boosheid. Hiertegen als gemeente optreden is in zo'n geval niet mogelijk, we kunnen alleen vriendelijk vragen er iets aan te doen', aldus Roger Desmeth.

Alarmbellen zonder gevolg

Sinds april kunnen Vlamingen uit de rand met taalklachten terecht bij de 'Taalombudsdienst' van het Vlaams Komitee Brussel (VKB), een privé vzw. Waarom is zo'n taalombudsdienst nodig? Bernard Daelemans, VKB-coördinator: 'In België liggen taalkwesties zeer gevoelig. Heel de staatkundige orde is gebouwd op taalgroepen en cultuurgemeenschappen. Er bestaan

Shopping in the outskirts

In many stores in the outskirts, one still frequently encounters personnel who can't speak Dutch, or signs and indications written in just one language. Stores do make an effort to find bilingual personnel, but apparently they are not always successful, and so Dutch-speaking customers in the outskirts are still regularly addressed in French. However, it looks as though things are beginning to change because, under increasing pressure from dissatisfied customers and some community authorities, more and more store chains are now seeking to remedy this problem. With respect to observance of the language laws, a host of different procedures already exist, but there is no single authority which consistently monitors application of the linguistic legislation.

allerlei procedures en alarmbellen om de gevoeligheden te ventileren en iedereen aan zijn trekken te laten komen. Er is ook een enorm assortiment taalwetten die tot in de details vastleggen hoe het taalgebruik - in het bijzonder in de overheidsdiensten - moet verlopen. Maar geen enkele instantie waakt consequent over de toepassing van de taalwetgeving. Er bestaan wel enkele officiële instellingen, maar die hebben niet zoveel in de pap te brokkelen. Structureel heeft de Vaste Commissie voor Taaltoezicht bijvoorbeeld te weinig macht. Zij kan alleen adviezen verstrekken, die niet bindend zijn. Wij moeten groeien naar een situatie zoals

'Er bestaan allerlei procedures en alarmbellen, maar geen enkele instantie waakt consequent over de toepassing van de taalwetgeving'

in Québec, waar een rechtbank boetes kan uitspreken als de politie een proces verbaal maakt wegens het niet naleven van de taalvoorschriften. Hier kunnen wij alleen de administratie opporren en wachten tot er iets uitkomt.'

Strijd tegen windmolens

Of de overheid het door VKB gepressteerde werk waardeert, moet nog blijken, meent Bernard Daelemans. 'We pleiten ervoor dat de overheid zelf de Vlaamse burgers met taalklachten zou helpen, of de werking van bestaande privé-initiatieven zou steunen. Maar tot vandaag blijft zo'n massieve steun uit. De overheid heeft in het verleden wel al enkele pogingen ondernomen om zelf een klachtenbureau te installeren, maar die initiatieven werden na korte tijd weer afgeblazen. Toch is er hoop. Wij zijn aangesproken door de Provincie Vlaams-Brabant die wil onderzoeken of terzake nauwer met ons kan worden samengewerkt. Ook minister van Brusselse aangelegenhe-

'Zakentaal kent geen taalgrenzen'

Vlaamse bedrijven en particulieren in de rand krijgen regelmatig eentalig Franse mailings in de bus. De mailingbedrijven doen alsof ze zich van geen kwaad bewust zijn en verschuilen zich dapper achter de brede rug van hun opdrachtgevers.

'Le moniteur Belge du fonds de commerce et de l'entreprise', een bedrijf dat ondermeer kopers zoekt voor over te nemen bedrijven, verstuurd onlangs 15.000 brieven naar bedrijven in de Vlaamse rand. Het adres was in het Nederlands gedrukt, de mailingbrief in het Frans. Het mailingbedrijf uit Zaventem dat de brieven verstuurd ontkent het probleem niet, maar doet de zending af als 'een fout in het adressenbestand'. 'Als we de taal van de bestemming niet kennen, krijgt die automatisch een Franstalige brief, ook in de Vlaamse randgemeenten', geeft de woordvoester toe.

'De klant bepaalt altijd hoe en in welke taal de mailing moet worden verstuurd', zegt Kurt Buysse, account manager bij Infotrade, een mailingbedrijf in Groot-Bijgaarden. Als er twijfel bestaat over de taalkeuze wordt vaak geopteerd voor het Frans, omdat Nederlandstaligen vaker Frans verstaan dan Franstaligen Nederlands.'

Eentalig werken is ook voordeliger. Kurt Buysse: 'Om de kosten te drukken, opteren onze klanten vaker voor eentalige brieven dan voor tweetalige. Tweetalige mailings, die recto-verso bedrukt worden, zijn immers stukken duurder.'

'Zakentaal kent geen taalgrenzen', zegt Buysse resoluut. 'Als de potentiële klant werkelijk behoefte heeft aan een product of dienst, dan zal hij een mailing daarover zeker doornemen, ook als ze niet in zijn moedertaal is gesteld.'

Joris Herpol

den Brigitte Grouwels zou voor ons initiatief belangstelling hebben.'

'Een echte hefboomfunctie hebben de klachtenbureaus tot vandaag nooit vervuld', besluit Daelemans. 'We onderzoeken geval per geval, maar structurele ingrepen komen hier vooralsnog niet uit voort. Wij wachten overigens niet altijd op klachten van burgers, maar dienen ook op eigen initiatief klachten in. Tegen Belgacom bijvoorbeeld, wegens het vertonen van een éentalige spot in de bioscopen, waarbij wij in het gelijk werden gesteld. Maar het blijft een strijd tegen windmolens. Concrete acties brengen uiteindelijk niet veel aarde aan de dijk. Een permanente taalrechtbank zou pas echt uitkomst bieden.'

Marleen Teugels,
Ingrid De Praetere,
Flor Stein

Telefonische permanentie van de taalombudsdienst VKB: elke werkdag van 9 tot 12: 02/511 95 65. Taalklachten die verband houden met verpakkingen kunnen schriftelijk worden ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken, tav de heer Andries, directeur-generaal, Bestuur Economische Inspectie, WTC 3, Simon Bolivarlaan 30/9de, 1000 Brussel.

FOTO: WALTER K. DE SPIEGELAERE

VAN ASSE TOT ZAVENTEM

DILBEEK

Uitnodigende verjaardagswensen

De kankerpreventiecampagne in Dilbeek richt zich dit jaar niet tot vrouwen maar tot mannen. Jarige mannen krijgen rond hun verjaardag een kaart met wensen én een aanmoediging om een medisch onderzoek te ondergaan. 'Mannen klagen dat ze op het gebied van kankerpreventie meestal uit de boot vallen. Daar wilden wij iets aan doen', zegt Jeanne Donvil, de Dilbeekse schepen van sociale zaken. 'Ik hoop dat veel Dilbeekse vrouwen (of mannen!) hun mannen graag zien en ons zijn naam, adres en geboortedatum doorspelen,

zodat wij ervoor kunnen zorgen dat zij voor een preventief onderzoek worden uitgenodigd. Dat is geen overbodige luxe, want mannen zijn vaak met geen stokken bij de dokter te krijgen, terwijl vrouwen van nature uit veel meer met gezondheid in het algemeen begaan zijn. Dokter Goelen van de dienst Oncologie van het AZ VUB in Jette die met ons de preventiecampagne organiseert, heeft het concept uit de Verenigde Staten meegebracht. Daar heeft een identiek kankerpreventieprogramma veel succes.

Ook hier zijn de reacties bijzonder positief. De Dilbekenaren konden inschrijven via een folder die alle gezinnen in de bus kregen, maar wie die 'gemist' heeft, kan alsnog telefonisch de nodige gegevens doorgeven aan de sociale dienst op het nummer 02/568 00 40.

MT

KRAAINEM

Nieuw geluid

Om aan de steeds groter wordende vraag naar naschoolse kinderopvang te kunnen beantwoorden, startte een overkoepelende vzw, samengesteld uit leden van de Vlaamse politieke partijen, de cultuurraad en de sport- en jeugdraad, met een Nederlandstalige muziekschool. De overkoepelende vzw heeft nog geen naam. 'Vzw Jeugd en Muziek' is al door een andere organisatie in gebruik, zodat de vereniging het nog even zonder naam stelt. Met de komst van de Nederlandstalige muziekschool wordt in Kraainem een leemte opgevuld; de Franstalige muziekschool is er immers al jaren actief. De lessen worden elke

FOTO: MARCEL VERHEYDEN

maandag (van 15.45 uur tot 17.15 uur) en vrijdag (van 15.15 uur tot 16.15 uur) vlak na schooltijd gegeven in de lokalen van de Nederlandstalige Gemeenteschool in de Bricoutlaan. De muzieklessen kunnen door leerlingen van het tweede en derde leerjaar worden gevolgd. Voor de eerste Nederlandstalige muziekles-

JH

DILBEEK

Prominenten van toen

Frans Van Campenhout (60) uit Dilbeek publiceerde zopas het boek 'Dilbeekse Figuren op politiek, sociaal en artistiek gebied'. Van Campenhout ging bij de samenstelling van zijn boek niet over een nacht ijs. De auteur grasduinde meer dan een jaar in (universiteits-)bibliotheken in Leuven en Brussel, in het archief van het Vlaams Cultuurleven en in het gemeentearchief. Van Campenhout: 'Bij mijn selectie van acht Dilbekenaren heb ik bewust gezocht naar interessante figuren die niet zo bekend zijn. In het werk worden acht Dilbekenaren belicht die door hun uiteenlopende activiteiten en belangstelling ook buiten Dilbeek naam maakten. De zoektocht was echter niet altijd eenvoudig. Zo bleek bijvoorbeeld de research rond de Dilbeekse burgermeester Verheyden, die van

1838 tot 1890 burgervader van Dilbeek was, geen sinecure. Gelukkig kon ik heel wat informatie ontlenen aan het gemeentearchief', aldus de auteur die tevens hoofdredacteur is van 'Verba', het tijdschrift van de vzw Vereniging van Brabantse Auteurs. Info: 'Dilbeekse Figuren' kost 500 frank. Bestellen kan door overschrijving op rekening 000-0852214-69 op naam van F. Van Campenhout, 1700 Dilbeek, tel: 02/567 94 98.

JH

WEMMEL-TERVUREN

Randkrant verhuist

Na twee jaar werken barst ons huidig redactielokaal(tje) in het Gemeenschapscentrum De Zandloper in Wemmel uit zijn voegen. Daarom verhuist de redactie naar Tervuren waar we (veel) meer ruimte krijgen om u een ruime blik op de rand te kunnen blijven geven. Vanaf 1 januari 1999 is ons adres: Paardenmarktstraat 48, 3080 Tervuren. We blijven telefonisch -voorlopig- bereikbaar op ons oude telefoonnummer.

ZUIDWEST BRABANT

Zetduivel

Het juiste adres van de website over Zuidwest-Brabant (zie RandKrant nr. 10 van november) is <http://www.business-sites.be/zuidwest-brabant>. Het juiste faxnummer is: 02/377 24 47.

VILVOORDE

Vier generaties Mondiale

Marcel Stappers (58), lid van de heemkring Hertog Hendrik I, schreef een boekje over de geschiedenis van het alom bekende Vilvoordse metaalconstructiebedrijf Mondiale. Waar nu het

le-fabriek. Het bedrijf veranderde meerdere keren van naam. Fondu, Bavier, Mondiale en Mondial 81 zijn namen die iedere geboren en getogen Vilvoordenaar bekend in de oren klinken. Om een zo realistisch mogelijk beeld van Mondiale te geven, interviewde auteur Marcel Stappers verscheidene ex-werknemers. Het eens zo machtige Mondiale dat in 1989 failliet ging, leeft voort in het sterk afgeslankte Mondiale in Peutie dat momenteel 20 werknemers telt. Het boek van Stappers is onmiskenbaar een bouwsteen in de geschiedenis van de industriële revolutie in Vilvoorde. Het boek wordt uitgegeven door de heemkring en is beschikbaar bij lokale

Quick-restaurant en Colruyt gevestigd zijn aan de Schaarbeeklei, werkten ooit 730 werklieden. Vier generaties Vilvoordenaren vonden tussen 1860 en 1989 werk in de Mondia-

Marcel Stappers

DE EENENZESTIG TREDEN VAN ALSEMBERG

Eénenzestig stijle treden verbinden de meer dan monumentale plaatselijke Onze-Lieve-Vrouwekerk met 'downtown' Alsemberg. De uitbundige gotische en neogotische ornamentiek van dit enorm gebedshuis domineert heel de kleine gemeente errond en bij het bestijgen van die fameuze éénenzestig stijle treden zal al menige kerkganger hebben bevroed dat het bereiken van het hiernamaals een inspanning vereist.

Het was ene Elisabeth van Hongarije die in 1230 door een engel-projectontwikkelaar kond werd gedaan dat er in Brabant een kerk moest worden gebouwd. Deze weduwe van de landgraaf van Thüringen rept zich naar de rand en maakte het hemels verzoek over aan hertogin Maria, gemalin van Hertog Jan I. Na enig getalm liet de hemel via zijn engel weten dat de kerk in Alsemberg diende te worden gebouwd. Diezelfde engel meldde in een verschijning aan drie Alsebergse gezusters dat hun vlasakker de ideale plaats was. Die wilden hun grond met graagte afstaan, maar lieten weten dat ze wel eerst hun vlas wilden oogsten. En jawel, de volgende ochtend was het vlas als bij wonder rijp en had de engel het bouwplan van de kerk in zijdedraad uitgezet op hun vlaschaard. De trap zelf zou er een half millennium later aan worden toegevoegd.

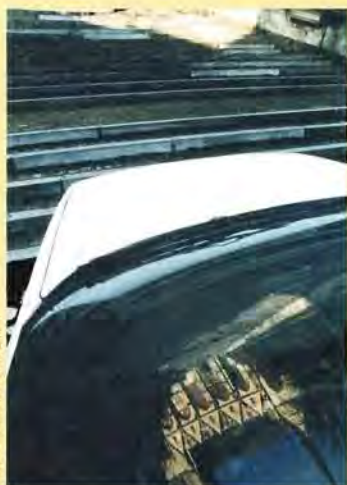

FOTO: PASCAL VIGNERON

boekhandelaars. Het werkje op A4-formaat telt 60 pagina's en is geïllustreerd met een 50-tal foto's. Meer info: 02/251 18 17.

JH

JEZUS-EIK

Pesten op school

Uit een onderzoek blijkt dat in het lager onderwijs één leerling op vier bang is om naar school te gaan uit angst gepest te zullen worden. Te vaak denken opvoeders, ouders en/of leerkrachten dat de pesterijen wel zullen overgaan. Het tegendeel is waar. Als niemand ingrijpt, worden de pesterijen almaar brutaler en gemener want pestkoppen kunnen niet stoppen. De Gemeentelijke Basisschool van Jezus-Eik heeft samen met de ouders het probleem grondig aangepakt en een proefproject rond pesten opgezet.

Gedurende de week dat het project loopt staan er drie panelen op de speelplaats met tekeningen en kernzinnen. Het eerste paneel verwijst naar het slachtoffer, het tweede naar de meelopers en het derde naar het gedrag van de pester. De kinderen zingen regelmatig het zelfgeschreven anti-pestlied. In de klassen worden aangepaste activiteiten gehouden waarbij ondermeer de pesters worden uitgenodigd te speken over hun gedrag. Kinderpsychologe Nathalie Heurckmans praat daarnaast een avond met ouders over het probleem. Er is tevens een videomontage rond pesten beschikbaar.

Scholen elders in de rand die belangstelling hebben voor dit proefproject kunnen terecht op volgend adres: Gemeentelijke basisschool van Jezus-Eik, Directrice Mieke Wissels, Brusselsesteenweg 592, 3090 Overijse. Tel/fax: 02/657 11 05.

FS

SINT-PIETERS-LEEUEW

Videoprimeur

Nieuwe inwoners van Sint-Pieters-Leeuw krijgen sinds deze maand bij hun inschrijving een video toegestuurd met allerlei wetenswaardigheden en praktische informatie over de gemeente. Sint-Pieters-Leeuw is de eerste gemeente in de rand die met zo'n videogids uitpakt.

De video geeft een kort overzicht van de verschillende deelgemeenten, de samenstelling van de gemeenteraad en het schepencollege, de verschillende gemeentediensten en het OCMW. Verder komt ook het huisvuil aan bod, het sport- en culturaanbod, onderwijs en kinderopvang en wat Leeuw toeristisch zoal te bieden heeft. Ook mensen die al langer in Sint-Pieters-Leeuw wonen kunnen de video voor de zachte prijs van 100 frank in het gemeentehuis kopen. Binnenkort verschijnt er ook een cd-rom met alle beschikbare informatie over de gemeente.

IDP

Het verhaal van de herberg anno 1998

Vlaams-Brabant telt verschillende integratiecentra voor migranten, met name in Leuven, Diest, Halle en Vilvoorde. Deze centra zijn door Gezin en Welzijn opgericht in regio's met een hoge concentratie aan niet-Belgen met als opdracht het bevorderen van gelijke rechten, gelijke kansen en de bestrijding van racisme. Het invullen van deze opdracht is in de praktijk verre van gemakkelijk. Griet De Ceuster van MiKST in Vilvoorde lucht haar hart.

'Om te beginnen zijn de mensen die bij ons terecht komen van zeer uiteenlopende origine. Er zijn natuurlijk de migranten, maar we hebben ook kansarme Belgen en vandaag worden we overrompeld door vluchtelingen, gaande van mensen met een verblijfsvergunning tot en met de uitgeprocedeerden en illegalen. Voor al deze mensen moeten wij allerhande documenten invullen die andere administratieve diensten vragen, we zorgen voor rechtshulp bij de afhandeling van opgelopen boetes, plaatsing van kinderen, het oplossen van problemen

met de huisbaas, steun bij het verschijnen voor de erkenningscommissie, enzovoort. Alle documenten die van de gemeente komen zijn uiteraard in het Nederlands, maar dat houdt in dat wij die helemaal moeten vertalen. Alleen al dit administratief luik is een onwaarschijnlijke opdracht op zichzelf.' Griet De Ceuster laat er niet de minste twijfel over bestaan dat het centrum al deze taken niet langer meer aankan, temeer omdat het nu al voor 50% op vrijwilligers draait. Klusjes, taallessen, huiswerkklasjes en administratieve taken, ze worden allemaal ingevuld door vrijwilligers. 'Mensen zijn dus niet het eerste probleem, maar de middelen zijn totaal ondermaats', aldus De Ceuster. 'Ik ben verantwoordelijk voor de beroepsopleiding, maar in de praktijk doe ik niets anders dan rondhollen om geld bij elkaar te krijgen om te kunnen blijven werken. Wij leven echt van maand tot maand en sommige projecten zelfs van dag tot dag.'

Dossier in beraad

In het centrum in Vilvoorde tref ik Jorge, een jonge goedlachse Cubaan die hier de les Nederlands voor gevorderden komt volgen. Hij was kapitein in het Cubaans leger waaruit hij in 1994 deserteerde uit onvrede met het communistisch regime van Fidel Castro. In een meer dan behoorlijk Nederlands vertelt hij dat hij met zijn gezin al vier jaar en vier maanden in België verblijft. Hij werkte 14 maand in het OCMW van Brussel als keukenhulpje waar hij 2.000 fr. per maand verdiende bovenop het bestaansminimum. Jorge en zijn vrouw volgen allerhande cursussen en de kinderen lopen school in het Nederlands. Zij willen zich voor honderd procent integreren. 'Ik telefoneer ten minste drie keer per maand naar het Commissariaat voor de Vluchtelingen, maar mijn dossier is nog altijd in beraad. Zonder een verblijfsvergunning geraken wij niet aan werk', zegt hij gelaten.

FOTO: PASCAL VIGBERON

Weinig begrip

Het integratiecentrum in Vilvoorde houdt zich ook bezig met de bestrijding van racisme. In september 1998 startte Het Meldpunt tegen Racisme in het Onderwijs met een campagne om de werking beter bekend te maken bij het grote publiek. De meldpunten verzamelen na een aangifte de nodige informatie en dienen vervolgens een dossier in bij de beoordelingscommissie die een sanctie kan treffen tegen de betrokken school. Griet De Ceuster staat voor honderd procent achter dit initiatief, ook al betekent dit voor het centrum in Vilvoorde bijkomend werk. 'De tolerantie bij de mensen neemt af met de dag en er is bijzonder weinig begrip, vooral voor migranten en kansarmen. Er zijn bijvoorbeeld mensen geweest die bij de burgemeester hun beklag hebben gedaan omdat er problemen met migranten zouden zijn in de buurt van ons opleidingsatelier.'

Flor Stein

Inlichtingen: MiKST, Witherenstraat 30, 1800 Vilvoorde, tel. 02/251 10 33.
Provinciaal Integratiecentrum, Pater Damiaanplein 10/bus 8, 3000 Leuven, tel. 016/22 29 97.

Einwandererzentrum im Schwierigkeiten

In Vlaams-Brabant gibt es verschiedene Zentren für zugewanderte Arbeitnehmer. Der Auftrag der Zentren ist klar: Förderung der Gleichbehandlung - gleiche Pflichten und Rechte - sowie Kampf gegen den Rassismus. In der Praxis erweist sich das Erfüllen dieses Auftrags allerdings nicht immer als ganz einfach - das geht aus einem Besuch der Randkrant im Einwandererzentrum in Vilvoorde hervor. 'Die Mittel, mit denen wir hier arbeiten müssen, sind schlecht. Wir leben von Monat zu Monat, bei manchen Projekten sogar von Tag zu Tag,' so Griet De Ceuster vom Zentrum. Darüber hinaus muß die Mitarbeiterin oft feststellen, daß die Toleranz der Menschen abnimmt. Das klingt fast so wie die bekannte Geschichte von der Herberge, in der kein Platz mehr war - Version 1998.

De volksmens geteisterd door roversbenden en Uccle

Elk jaar geeft de Heem- en Geschiedkundige Kring Sicca Silva Droogenbosch een brochure uit. Geen groot nieuws zult u zeggen, ware het niet dat Sicca Silva dit jaar een tweetalig wetenschappelijk werkje uitbrengt over het ontstaan van Droogenbos zelf. Dat 'Droogenbosch anno 1798' pas nu werd uitgegeven is geen toeval. De gemeente bestaat dit jaar immers tweehonderd jaar.

De brochure leert dat Droogenbos rond de jaren 1798 allesbehalve een vreedzaam oord was en dat er ook toen al sprake was van taalperikelen. Enkele jaren voordien werd België immers bij decreet bij Frankrijk gevoegd, waardoor België of de Nederlanden niet meer bestonden. In het arrondissement Brussel maakte Droogenbos toen deel uit van het kanton Ukkel. De verfransing was volledig en de volksmens had het daar moeilijk mee, wat onder meer blijkt uit het feit dat geboortes en overlijdens niet altijd werden aangegeven. Officieel telde 'Droogenbosch' rond 1798 vierhonderd inwoners. Van industrie was toen nog geen sprake; de inwoners van 'Droogenbosch' leefden van de veeteelt en de landbouw. Vooral schapenkwekers en 'koewachters' of 'cayers' kwamen naar de 'Koebeemd' afgezakt. Zij waren echter nergens veilig, want roversbenden maakten heel de streek onveilig.

Zoektocht

Daniel De Sutter (69) van Heem- en Geschiedkundige Kring 'Sicca Silva Droogenbosch' heeft naar eigen zeggen altijd al een passie gehad voor heemkunde. Hij verdiepte zich een jaar lang in stapels archieven en stelde aan de hand daarvan een wetenschappelijk werkje samen over het leven in 'Droogenbosch' anno 1798. 'Het is maar pas begin dit jaar dat Sicca Silva erachter kwam dat Droogenbos tweehonderd jaar bestaat', zegt De Sutter. 'Bij onze zoektocht naar een officieel

Daniel De Sutter is de bezieler van de historische schets 'Droogenbosch anno 1798'

document over het ontstaan van Droogenbos volgde aanvankelijk de ene teleurstelling op de andere. Uiteindelijk vonden Dannielle Bruyninckx, secretaris van Sicca Silva, en ikzelf dan toch een document van de eerste gemeentesecretaris van Droogenbos, Pieter Frans Massy. Die schreef in 1821 dat de oudste bevolkingsregisters van Droogenbos dateren van 1798 en dat de gemeente daarvoor afhankelijk was van

Bij de zoektocht naar een officieel document over het ontstaan van Droogenbos volgde de ene teleurstelling op de andere

Ukkel. Dit geschrift, dat in de taal van Molière was opgesteld, bewijst dat Droogenbos ontstond in 1798. Om het boekje verder te stofferen bestudeerde ik naast de papieren uit het gemeentelijk en parochiaal archief ook het werk van Constant Theys, die in 1942 'De Geschiedenis van Droogenbosch' uitbracht. Voorts grasduinde ik in het algemeen Rijksarchief van België om de tijdsgeest rond de Franse verovering te kunnen schetsen.'

Historische documenten

De brochure 'Droogenbosch anno 1798' bevat naast de situatieschets op administratief, sociaal en economisch vlak ook een aantal belangrijke, historische documenten. Zo zijn er originele handtekeningen en geschriften van de eerste pastoor Jan-Baptist Verlinden, de eerste burgemeester Louis-Victor Dammeville en de eerste gemeentesecretaris Pieter Frans Massy in het boekje afgedrukt. Ook het reilen en zeilen in en rond de papiermolen aan de Zenne wordt in de brochure uit de doeken gedaan. Sicca Silva is met de uitgave van 'Droogenbosch anno 1798' een boeiende publicatie rijker. Dit werkje, dat al op achthonderd exemplaren onder de bevolking van Droogenbos werd verspreid, laat de lezer kennis maken met het leven vroeger in een plattelandsgemeente op een boogscheut van Brussel. Nostalgische zielen die zweren bij vroeger, zullen er alvast uit leren dat ook toen niet alles rozengeur en maneschijn was en dat iedere tijd zijn eigen specifieke problemen met zich meebrengt.

Joris Herpol

Info: 'Droogenbosch anno 1798' is nog gratis verkrijgbaar op de sociale culturele dienst van het gemeentehuis, Grote Baan 222, 1620 Droogenbos. Info tel. 02/377 42 65. De brochure is ter beschikking zolang de voorraad strekt.

'Als kind mocht je geen vragen stellen. Toen de pastoor vertelde dat god de wereld heeft geschapen, vroeg ik: wie heeft god dan geschapen? Als antwoord kreeg ik een oorveeg. Ik werd dus fysiek mishandeld omdat ik een vraag stelde! De manier waarop bij ons godsdienst wordt onderwezen heeft mij altijd al gestoord.' Aan het woord is auteur en professor filosofie Hubert Dethier die aan de Vrije Universiteit Brussel onder meer geschiedenis van de godsdiensten doceerde. Naar aanleiding van Kerstmis sprak *Rand-Krant* met een wijze man uit Vilvoorde, al beschouwt hij zichzelf niet als zodanig.

FOTO: MARION DE KERSTELAAR

Professor Hubert Dethier

'Kerstmis als familiefeest benadrukt de liefde en samenhorigheid'

HD Je mag het kerstfeest niet zo negatief benaderen. Hier en daar zal er ook nog wel een gebed of iets gelijkaardigs aan te pas komen. Bij veel mensen merk je daar naar buiten toe niet meer zoveel van, maar dat betekent niet dat men het niet innerlijk belijdt. Nogal wat mensen zijn tegenwoordig bang om met rituelen en gebeden naar buiten te treden. Het kerstfeest is ontheiligd en heeft vooral een commerciële betekenis gekregen. Dat geldt nog sterker voor het nieuwjaarsfeest dat vaak wordt aangegrepen om macht en status tentoon te spreiden. Maar toch is er ook hier een diepere betekenis. De dagelijkse onverschilligheid wordt doorbroken met het uitspreken van nieuwjaarswensen. Kaartjes schrijven bijvoorbeeld is voor sommigen een heel karwei, maar toch zijn er veel mensen die dat met een zekere zwier en overtuiging doen en die je echt het beste toewensen, wat plezier doet. Als ik

een kerstboodschap moet meegeven dan zou dat een aanmoediging zijn om kritisch na te denken over religie en godsdienst en om vooral niet te denken dat wij dé waarheid in pacht hebben. Ik vind overigens dat er in de religie en in de godsdienst ontzettend veel stof zit om over na te denken en ik denk dat dat vandaag onvoldoende gebeurt.

Hoe verzoen je de soms opgeklopte kerst- en nieuwjaarswensen met het vele grote en kleine leed in de wereld?

HD Soms moet je van de nood een deugd maken. Door dingen te ervaren dring je door tot een bepaalde diepte en essentie in je leven. Veel van wat we meemaken is verre van prettig, maar als je het ongeluk niet kent heb je ook niet de mogelijkheid om hoger te stijgen in het mens-zijn. We moeten ons bewust zijn van de pijn en proberen daar zo goed mogelijk het hoofd aan te bieden. Dat betekent dat wij in het leven een aantal dingen moeten doormaken en dat lijden erbij hoort. Het begint al met het verlies van je ouders en de doodsverwachting die eigen is aan een bepaalde leeftijd. Af en toe gaat dat wel eens door ons hoofd, maar eigenlijk zijn we ervoor op de vlucht, we leven elke dag alsof we nog een hele eeuwigheid voor ons hebben. Toch moeten we lijden, het kan niet anders!

Is god wel goed?

Een beperkt kwaad, hoe vreselijk ook, kun je nog aanvaarden zonder fundamenteel te twifelen aan het bestaan van een goede god. Maar hoe rijm je de slachtoffers van een hongersnood in Soedan met die goede god? Hoe kun je aanvaarden wat er onlangs in Honduras en Nicaragua is gebeurd? Wat in de concentratiekampen gebeurde?

HD Bij de beelden uit Soedan die we regelmatig moeten trotseren - want dat is het- krijg je het gevoel dat god wel wat meer zou mogen doen. Mensen die geloven, lopen dan ook het gevaar hun geloof te verliezen. Heel wat joden bijvoorbeeld hebben hun geloof in Auschwitz verloren. Een god die zoiets toelaat, die zo almachtig is maar niet goed en die zo'n beproevings aan onschuldigen oplegt,

Noël oblige, hoe zou u de betekenis van kerstmis vandaag omschrijven?

HD Net als andere christelijke feestdagen is kerstmis een oud heidens feest dat te maken heeft met de natuurcyclus. Kerstmis 'valt' in het putje van de winter, een tijd van duistere, korte dagen met een natuur die stilstaat. Het kerstfeest duikt in alle culturen op. Bij ons wordt het geassocieerd met de geboorte van Christus, de komst van de Messias en de aanbedding van de magiërs uit het oosten. Vandaag is kerstmis vooral een feest om gezellig met de familie te vieren. Zo'n familiefeest heeft altijd wel iets sacraals omdat het de liefde en de samenhang benadrukt, wat heel belangrijk is. Tegelijk is kerstmis ook een feest dat ons het gevoel geeft dat we aan een nieuwe kringloop beginnen. Net als met nieuwjaar gaat het om een willekeurige aanduiding van nieuwe tijdstippen waar we een meer dan gewone betekenis aan hechten. Dat hebben we nodig, want zonder zo'n afbakening hebben we geen inzicht. Kerstmis heeft dus ergens een diepere betekenis, al is men zich daar niet altijd van bewust.

Keuken of kerk?

Is de meest gestelde vraag in de kerstperiode niet eerder culinair dan religieus: wat gaan we eten?

dat is een god van de verschrikking en we hebben veel moeite om zoiets te aanvaarden. In de joodse en in de protestantse godsdienst -en in mindere mate in de katholieke godsdienst- heeft men gezocht naar een god die het ons gemakkelijker maakt om zoiets te verklaren. Dat is dan een god die niet zo almachtig is, een god die het ook niet altijd weet. Als die god zo is, dan leef ik met hem mee en dan wil ik zijn vriend zijn: we hebben elkaar nodig. Dat is meteen ook de diepere betekenis van heel wat godsdiensten: de mensen hebben god nodig en god heeft de mensen nodig.

Na uw studies germaanse filologie ging u onder impuls van Leopold Flam filosofie studeren aan de VUB/ULB, toen nog een unitaire universiteit. Vanwaar die interesse voor godsdienst en religie?

HD Ik maakte mijn doctoraat over Pietro Pomponazzi, een Italiaanse filosoof uit de 16e eeuw, over de waarheid van het geloof tegenover de waarheid van de filosoof. Ik had dus altijd te maken met ketterijen, met afwijkende manieren om godsdienst te benaderen en ik werd ook altijd geconfronteerd met het onderscheid dat je moet maken tussen religie en godsdienst. Gelukkig hebben wij daar in het Nederlands twee woorden voor. Aan de ene kant heb je dus een religieus gevoel. Elk normaal mens stelt zich vragen over 'de zin': de zin van de geschiedenis, van de kosmos, de zin van het eigen leven, de zin van de maatschappij. Dat is de zinsvraag: wat is de mens, wat kan ik doen, wat kan ik hopen, allemaal grote religieuze vraagstellingen. Aan de andere kant heb je de godsdienst die je ook een gestructureerde religie kunt noemen. Er komt een structuur, een organisatie

met een doctrine, met een leer, met rituelen en met ambten zoals priesters en die godsdienst zegt dan ook hoe we ons moeten gedragen als we gelovig zijn. En daar wringt natuurlijk het schoentje.

Kerken lopen leeg

Klaarblijkelijk heeft menigeen geen boodschap meer aan die gestructureerde religie, tenminste als je ziet hoeveel mensen de kerk de rug toedraaien.

HD De gestructureerde kerken hebben enigszins ontgoocheld. Bij heel wat katholieken is er sprake van een soort ongehoorzaamheid tegenover die 'georganiseerde waarheid'. Ze zeggen onomwonden: 'ik moet niets hebben van deze paus', of 'zijn soevereiniteit is niets voor mij'. Ik merk ook op grote kerkbijeenkomsten dat iemand als de Franse bisschop Gaillot meer uitstraling heeft omdat die man begrip toont voor de realiteit. Die zegt bijvoorbeeld onomwonden: er is aids,

'Bij de beelden van zo'n hongersnood in Soedan krijg je het gevoel dat god wel wat meer zou mogen doen'

daar moet iets aan gedaan worden, daar zijn voorbehoedsmiddelen voor en die moeten gebruikt worden. Maar die middelen worden door de kerk dus verboden.

Tegelijk zie je dat veel mensen hun eigen religieus gevoel volgen en gaan graven in andere godsdiensten, omdat 'er toch iets is'.

FOTO: ESTHER DE SPICHLARPE

Vlaanderen is multicultureel

U bent mede-stichter van de Rode Leeuwen, de Vlaamse vleugel van de SP, maakt dat van u een zogenaamd 'bewuste Vlaming'?

HD Ik ben Vlaamsvoelend maar met mate. Met een Waalse vader en een Vlaamse moeder ben ik niet alleen een beetje een Belgicist maar ook een Waalse Vlaming die het ontzettend moeilijk heeft met al het communautaire gedoe. Ik heb een groot deel van mijn studies in het Frans gedaan, maar ik spreek beter Nederlands dan de meeste Vlamingen. Mijn vader werkte voor een grote Brusselse betonmaatschappij en kwam in Vilvoorde terecht voor de omlegging van de Zenne. Hij kende niet één woord Nederlands en daar had ik het moeilijk mee, hoe zeer ik mijn vader ook apprecieerde. Ik vind het dus essentieel dat je de beide landstalen kent (wat is er overigens gebeurd met de kennis van het Duits?) en ik heb het moeilijk met studenten die steeds minder goed Frans kennen.

Ik begrijp de Vlaamsgevoeligheid van de randbewoners, maar ik besef anderzijds dat Vlaanderen -of men dat nu wil of niet -multicultureel is, en dat is goed. Een cultuur moet in contact komen met andere culturen om in leven te blijven. Het is niet gezond om alleen maar mensen te ontmoeten die hetzelfde denken. Dat is zo met godsdiensten en dat is zo met culturen.

Geneviève Ostyn

Le professeur Hubert Dethier:

Noël, fête de famille, met en exergue l'importance de l'amour et de la fraternité

A l'occasion de Noël, RandKrant s'est entretenu avec l'écrivain et philosophe Hubert Dethier. Ce dernier, professeur à la Vrije Universiteit Brussel, y enseigne notamment l'histoire des religions. 'A l'instar de toutes les fêtes chrétiennes, la fête de Noël est une fête païenne ancestrale, liée au cycle de la nature, et on la retrouve d'ailleurs dans toutes les cultures. Cette fête

aujourd'hui désacralisée revêt principalement, de nos jours, une signification commerciale, mais elle n'en garde pas moins une signification plus profonde. Elle est devenue une fête de famille et est investie, à ce titre, d'une dimension sacrée, en raison de l'accent mis sur l'amour et la fraternité', explique le professeur. 'Si j'avais un message à adresser à l'occasion de Noël, ce serait pour inviter chacun à réfléchir dans une perspective critique à la religion et au culte et avant tout, à ne pas croire que nous avons la vérité en partage.'

Welvarende rand kan meer doen om kansarmen over de streep te trekken

In Halle-Vilvoorde wonen relatief weinig arme mensen. Het geringe aantal sociale huurwoningen dat in de regio beschikbaar is, lijkt er alvast voor te zorgen dat weinig armen uit Brussel in de rand neerstrijken. Voor de kansarmen die er ondanks de hoge woonkosten toch leven, kunnen de gemeenten meer doen dan wat nu wordt ondernomen. Een en ander staat te lezen in een recente studie van Havibru.

De rand rond Brussel is het rijkste gebied van Vlaanderen: het gemiddeld gezinsinkomen ligt er met 1.046 miljoen fr. zo'n 140.000 fr. hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Dat wil echter niet zeggen dat er in de rand geen (kans)armoede is, ze treft er echter wel minder mensen dan elders in Vlaanderen.

Havibru, de studiedienst van de SP-federatie Halle-Vilvoorde bracht onlangs de kansarmoede in de rand in kaart. Vraag is uiteraard: hoe doe je zoiets? Sommige mensen ervaren zich als kansarm en vinden het ook niet erg zo genoemd te worden. Anderen daarentegen wijken misschien wel af van de norm -arm in geld, rijk in tijd bvb. - en vinden het vernederend kansarm te worden genoemd. Voorzichtigheid en breeddenkendheid zijn dus geboden.

Goede punten

Havibru houdt zich bij zijn inschatting van de kansarmoede in de rand aan de tien zogenaamde kansarmoedeindicatoren van de Vlaamse Gemeenschap. Die indicatoren zijn in essentie cijfers die, omdat de ervaring zulks heeft geleerd, iets vertellen over de armoede in een regio. De meeste van die cijfers zijn in Halle-Vilvoorde gunstiger dan het Vlaamse gemiddelde. Zo ontvangen 'slechts' 1245 mensen er het bestaansminimum. Dat is 0.23 procent van de bevolking, minder dan de helft van het Vlaamse gemiddelde van 0.49 pct.

Ook het aantal kinderen dat via de Bijzondere Jeugdbijstand een of andere zorg ontvangt, bedraagt in Halle-Vilvoorde verhoudingsgewijze nog niet de helft van het Vlaamse cijfer. Het aantal kinderen dat in een kansarm gezin wordt geboren ligt in Halle-Vilvoorde met 2.73 pct. ruim een percent lager dan in Vlaanderen. Dat belet niet dat gemeenten als Asse, Vilvoorde of Galmaarden wel een heel eind boven dat Vlaamse gemiddelde liggen. Het arrondissement telt ook minder jongere werklozen en minder langdurige werklozen. In Vlaanderen

Jimmy Smedts

Ook in de rand is er armoede, maar er worden minder mensen door getroffen dan elders in Vlaanderen

zijn er op 1000 inwoners 6.6 werklozen jonger dan 25 jaar; in de rand is dat 4 op 1000. In de rand zijn 12.7 mensen op 1000 langer dan één jaar werkloos; in Vlaanderen is dat 21. In de rand staan er ook minder woningen zonder klein comfort, te weten: stromend water, bad of douche, WC met waterspoeling. In Vlaanderen ligt het aandeel van die 'oncomfortabele' woningen op 14.6 pct., in Halle-Vilvoorde op 11.68 pct. Tenslotte telt

de rand in verhouding ook minder zgn. WIGW's: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen.

Minder goed

Voor een drietal kenmerken scoort de rand wel minder goed dan het Vlaamse gemiddelde. Zo bedraagt het aantal kinderen dat bij een alleenstaande ouder woont ruim 2 pct., wat hoger is dan het Vlaamse gemiddelde van 1.78 pct. Ook het aantal vreemdelingen wordt door de Vlaamse gemeenschap als een kansarmoedeindicator gebruikt: het gaat dan meer bepaald om vreemdelingen die afkomstig zijn uit landen waar het inkomen per hoofd onder 150.000 fr. ligt. Halle-Vilvoorde ligt met 2.99 pct. vreemdelingen iets boven het Vlaamse gemiddelde van 2.86 pct. Feitelijk is dat verbazend weinig als je weet hoeveel vreemdelingen het nabijgelegen Brussel telt. Zaventem (met 5.8 pct.) en vooral Vilvoorde (met 10.85 pct.) scoren echter wel een heel stuk boven het Vlaamse gemiddelde.

Tenslotte ligt ook het aantal sociale huurwoningen in Halle-Vilvoorde lager dan in Vlaanderen: in de rand zijn ze goed voor slechts 1.9 pct. van het aantal woningen tegen 2.39 in Vlaanderen. 11 gemeenten hadden alvast tot voor twee jaar geen enkele sociale huurwoning Vilvoorde (7.37%), Wezembeek-Oppeem (5.93%) en Sint-Pieters-Leeuw (4.82%) steken er daarentegen in positieve zin uit.

Noodgedwongen naar de camping

Wellicht staat het tekort aan sociale huurwoningen en het relatief lage aantal vreemdelingen niet geheel los van elkaar. Is het toeval dat Vilvoorde met het grootste aantal sociale huurwoningen ook de meeste vreemdelingen telt? Zou het kunnen dat een aantal gemeenten in de rand bijna bewust geen sociale huurwoningen bouwt om de vreemdelingen, of meer algemeen de kansarmen, buiten te houden? 'Ik twijfel daar niet aan', zegt Jimmy Smedts van Havibru. 'Bij huisvestingsmaat-

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

schappijen in de rand heb ik horen zeggen: we moeten hier geen sociale huurwoningen bouwen, anders trekken we kansarmen en vreemdelingen aan uit Brussel! Ik neem dergelijke uitspraken voor wat ze zijn. Voor mij telt vooral dat er in onze gemeenten mensen genoeg op de wachtlijsten staan voor een sociale huurwoning.' Smedts wijst er in dit verband op dat het aantal sociale huurwoningen grosso modo slechts een vierde bedraagt van het aantal mensen dat qua inkomen in aanmerking komt voor zo'n woning. Feit is dat de sociale verdringing al jaren een begrip is in Vlaams-Brabant. Ook het groeiend aantal campingbewoners in de provincie Vlaams-Brabant toont aan dat er dringend behoefte is aan goedkope woningen. Op 20 van de 52 terreinen voor openlucht recreatie in de provincie komt permanente bewoning voor. In Londerzeel en Zemst gaat het om 179 mensen, in Kampenhout en Lennik om 110 mensen.

Geen inhaalbeweging

Uit de Havibru-studie blijkt dat Halle-Vilvoorde de voorbije jaren -ondanks het feit dat de Vlaamse overheid via Domus Flandria middelen ter beschikking stelde- verzuimd heeft een inhaalbeweging te maken op het vlak van sociale woningbouw. Domus Flandria zal uiteindelijk over heel Vlaanderen 10.555 sociale woningen tot stand brengen. Halle-Vilvoorde -meer bepaald de gemeenten Vilvoorde, Beersel, Sint-Pieters-Leeuw en Machelen- neemt er daarvan slechts 189 of 1,8 % voor zijn rekening. Nochtans herbergt

alleen bij de huisvestingsmaatschappijen want ook de gemeenten zelf konden in deze programma's initiatieven nemen.'

Gemeente kan veel doen

Dat alles neemt niet weg dat sommige gemeenten proberen om de kansarmen binnen hun grenzen effectief bij te staan. Zo kunnen de OCMW's volgens artikel 60 van de organieke OCMW-wet zelf bestaansminimumtrekkers tewerkstellen. Vroeger moest dat gebeuren in de eigen diensten, maar sinds enkele jaren, en onder impuls van staatssecretaris voor maatschappelijke integratie Jan Peeters, kan dit nu ook in de gemeentelijke diensten of bij de vzw's met een sociaal of cultureel doel. Bovendien genieten de OCMW's vrijstelling van alle patronale bijdragen voor elke nieuwe aanwerving in het kader van artikel 60. Sommige gemeenten spelen goed in op die mogelijkheid, anderen dan weer niet. Asse stelt bijvoorbeeld 16 van de 78 bestaansminimumtrekkers op die manier te werk, Rode 8 van de 35 en Vilvoorde 10 van de 135. In totaal vinden in Halle-Vilvoorde 70 bestaansminimumtrekkers op die manier werk. De studie wijst er verder op dat de gemeenten momenteel dankzij het bestaande instrumentarium van Smetbanen, het PWA én arbeidsduurvermindering voor weinig geld eigenlijk zelf een werkgelegenheidsbeleid kunnen voeren ten aanzien van de bestaansminimumtrekkers en de langdurig werklozen. Zo stelt Havibru een concreet werkgelegenheidsplan voor om de 301 langdurig werklozen die Vilvoorde telt aan een job te helpen. Volgens dat plan kan de gemeente voor

het arrondissement bijna 10% van de Vlaamse bevolking en zou het dus verhoudingsgewijs aanspraak kunnen maken op 1000 sociale woningen. Smedts: 'Halle-Vilvoorde heeft dus het toegewezen quotum niet opgenomen. Hetzelfde geldt voor het project Inbreiding Kansarme Buurten. Hier ligt de schuld niet

aan het werk helpen. In de privé-sector zouden 100 banen kunnen worden gecreëerd als de gemeente aan de bedrijven actief uitlegt wat de mogelijkheden zijn. Nog eens 110 banen kunnen er komen via de uitbreiding van de openbare diensten (buurtwachters, groendienst, boodschappendienst, jeugdwerk, een straatpruimdienst). De intercommunale huisvestingsmaatschappij zou in haar panden het onveiligheidsgevoel en het vandalisme kunnen bestrijden door de aanwerving van een aantal conciërges. Tenslotte zou de gemeente de lokale verenigingen een duwtje in de rug kunnen geven door hen, via het systeem van de Smetbanen, personeel ter beschikking te stellen. 'Het geld kan geen probleem zijn', aldus Jimmy Smedts. 'De gemeente beschikt over reserves en bovendien ontvangt ze 150 miljoen fr. van het Sociaal Impulsfonds. Maar vooral de sociale meerwaarde zou doorslaggevend moeten zijn. Een aantal belangrijke sociale en buurtgebonden problemen kunnen immers dankzij deze banen worden aangepakt.'

John Vandaele

Well-off outskirts could do more for the disadvantaged

The richest single area of Flanders is formed by the outskirts around Brussels, where average family income lies around 140,000 francs above the Flemish average. However, that does not mean that there is no poverty in the outskirts, only that proportionally fewer poor people live here than elsewhere in Flanders. Right now, the limited amount of social rental housing available in the region appears to ensure that few poor people have any chance of moving from Brussels to the outskirts. Moreover, the growing number of those living on camping grounds in the province of Flemish-Brabant demonstrates that there is an urgent need for low-cost housing. Given the resources at their disposal, the outskirt communities could be doing a great deal more for the disadvantaged (such as the long-term unemployed and those getting by on minimum guaranteed income) who, despite the high living costs, still manage to live there. This situation has recently been documented in a study performed by Havibru, the research service of the Socialist Party federation in Halle-Vilvoorde.

DANSTHEATER

Victoria parodieert lichaamscultuur

In 'Lifestyle' nemen vijf acteurs van het Gentse Victoria de hedendaagse glamour en glitter op de korrel. Behaagziek pronken de protserig uitgedoste personages met hun lijf. De mannen pulken aan hun langste borstharen. De vrouwen testen geniepig hun seksuele charmes uit. Samen vormen ze een blitse showbusinessfamilie die hengt naar erkenning. Met hun fonkelende kostuums willen ze macht en aanzien verwer-

ven. Maar de weg naar de roem gaat niet altijd over rozen. Het leven lijkt soms veeleer een spookachtige thriller dan een sprookje. Om de beurt trachten de figuren hun persoonlijkheid in de verf te zetten. Ze tateren betweterig over hun vermeende kwaliteiten.

Daarbij bedienen ze zich moeiteloos van Amerikaanse en Franse dooddoeners en etaleren een oppervlakkige levensstijl die gedictieerd wordt door de massamedia. Aan wijsheid en verstandelijk inzicht hebben deze personages blijkbaar een broertje dood. De Parijse en Italiaanse couturiers kennen

ze beter dan hun vroegere schoolmakers. Ze aanbidden de mammon en gaan prat op hun merkenfetisjisme. In deze bijtende satire laat regisseur Paul Carpentier Tamar van den Dop en Ianka Flearackers van Ketnet lustig improviseren over onbesuisd koopgedrag. François Beukelaers doet er nog een schepje bovenop.

Strombeek Bever, CC:
zondag 9 januari om 20u15.
Tel.02/263 03 43.

Het pianoduo Kolacny

KLASSIEKE MUZIEK

Romantische aperitiefconcerten

Romantische zielen hoeven niet op het maanlicht te wachten om hun gevoelens de vrije loop te laten. Twee duo's verzorgen deze maand drie inspirerende zondagochtendconcerten in de rand. Violiste Jenny Spanoghe exposeert na afloop zelfs haar dichterlijke schilderijen. Samen met de Amerikaanse pianovirtuoos Daniel Blumenthal, die in 1983 de Koningin Elisabethwedstrijd won, speelt ze nieuw werk van Elias Gistelincx en Dirk Brossé. Beide Vlaamse componisten staan onder de invloed van de recentste ontwikkelingen in de avantgarde en de jazz. Ook een impressionistische sonate van Claude Debussy en een zwaarmoedige compositie van Ernest Bloch staan op het programma, evenals het ietwat sentimentele 'The Man I Love' van Gershwin.

Het tweede duo dat optreedt zijn de gebroeders Steven en Stijn Kolacny. Ze staan al van jongsaf samen op de planken. Om hun repertoire zo gevarieerd mogelijk te maken leggen ze zich toe op diverse stijlen van de 18de tot de 20ste eeuw. Bach, Beethoven en Mozart liggen hen even nauw aan het hart als de eigentijdse componisten uit binnen- en buitenland. Door hun jarenlange samenwerking zijn ze zo goed op elkaar inge-

speeld dat je als luisteraar nauwelijks de beide klankbronnen kunt onderscheiden.

Jenny Spanoghe/Daniel Blumenthal:
Wezembeek-Oppem: De Kam
op 10 januari om 11u.
Tel.02/731 43 31.
Ook in Jezus Eik/Overijse, De Bosuil
op 17 januari om 11u.
Tel.02/657 31 79.
Het pianoduo Kolacny komt
naar De Lijsterbes in Kraainem
op 31 januari om 11u.
tel. 02/721 28 06.

FOLK

Frivole minnelieder en vrolijke volksdansen

Niet alle Middeleeuwse troubadours verpakten hun intiemste wensen in symbolische beeldspraak. Het dames trio Laïs ging op zoek naar zinnenprikkelende minnelieder, die eeuwenlang door kerk en staat werden gecensureerd omwille van hun ongeremde erotische inhoud. Ook veel puriteinse kasteelheren waren indertijd niet opgezet met de schunnige verzen die hun jonkvrouwen tijdens de aubades van rondtrekkende troubadours ongewild opvingen. De ietwat ongewone naam van dit damesensemble verwijst naar een Gallisch woord voor de menselijke stem. Laïs kiest inderdaad voor een a capella vertolking omdat begeleidende instrumenten de aandacht van de tekst afeiden. De luisterliedjes, die afkomstig zijn uit Zweden, Italië en Vlaanderen, kregen een opfrisbeurt. De songs uit Bretagne vertonen verwantschap met de jongste nummers van Alain Stivell, al missen we natuurlijk de legendarische harp van deze Bretoense bard. Laïs werd in 1996 gunstig onthaald op het folkfestival van Dranouter. Op ditzelfde festival was vorig jaar ook Twalseree te gast. Dit kwartet uit de Antwerpse Kempen specialiseert zich in historische, West-Europese volksdansen. Tijdens het 'bal populaire' dat zij in Asse-Zellik opluisteren worden polka's, rondo's, mazurka's en walsen aangeleerd. Fries Lefevere, Ingrid van Delden,

Jerry Vervoort en Werner Alix stoeien, in tegenstelling tot Lais, wel met hun instrumenten. Zij omschrijven zichzelf als 'de passagiers van de tijd'.

Asse-Zellik, Den Horinck:
15 januari om 20u30.
Tel. 02/425 08 10.

TONEEL

Rampzalig trouwfeest

Dirk Tanghe regisseert bij het Utrechtse theatergezelschap De Paardenkathedraal 'Burgermansbruiloft', een van de eerste groteske stukken van Bertold Brecht. 'Burgermansbruiloft' ontstond in de-

zelfde periode als 'Trommels in de nacht', maar de première werd uitgesteld tot in 1926. Intussen liep het huwelijk tussen de Duitse auteur en zijn lievelingsactrice Marianne Zoff op de klippen. Toch zou Brecht niet lang vrijgezel blijven, want al vlug werd Helene Weigel zijn tweede echtgenote. Uit zijn ironische persiflage op het trouwfeest zou men nochtans kunnen afleiden dat hij geen al te hoge dunk had van dit maatschappelijk instituut en al evenmin van de rituelen die ermee gepaard gaan. Het trouwfeest dat hij encenseert lijkt aanvallend veelbelovend te zullen worden, omdat het bruidspaar kosten noch moeite heeft gespaard om de gasten op de gedenkwaardige dag te verwennen. Maar in plaats van te genieten van de voorgeschotelde maaltijd spuwen de genodigden liever hun gal uit. Als tot overmaat van ramp ook nog de meubels beginnen te wankelen wordt er helemaal een domper

op de pret gezet.

Als zoon van een papierfabrikant behoorde Brecht tot de sociale klasse die hij het felst bekritiseerde. Anderzijds kende hij als geen ander de gewoontes en gebruiken van de bourgeoisie. Omdat hij als cabaretartiest in het theaterje van Karl Valentin onvoldoende aan zijn trekken kwam, legde hij zich ook toe op het beeldend theater. Met acteurs als Peter de Graef en Herman Bangels wordt deze mislukte trouwerij toch een feest voor oog en oor.

Dilbeek, Westrand: 13 januari om 20u30. Tel. 02/466 20 30.
Strombeek-Bever: CC 16 januari om 20u15. Tel. 02/263 03 43.

OPERETTE

Zwierige 'Fledermaus'

De lichtvoetigste en daarom ook meest gesmaakte operette van Johann Strauss wordt onder handen genomen door de Muziekacademie Orfeus. De beroemde Weense componist siert wel vaker de nieuwjaarsaffiche van gerenommeerde concertzalen. Dat een van zijn bekendste operettes 125 jaar na de Oostenrijkse première ook in Sint-Genesius-Rode wordt opgevoerd, is wel uitzonderlijk. 'Die Fledermaus' is, kort samengevat, een muzikale illustratie van de Nederlandse uitdrukking 'Poets, wederom poets'. Een zingende muzikleraar belandt door een personsverwisseling per ongeluk in de gevangenis. Groot is de verwarring op de party van prins Orlofsky als deze verneemt dat er een schuinsmarcheerder zijn salon onveilig maakt. Hoewel de sleutelfiguren hun gezicht achter een masker verbergen, wordt de waarheid toch snel achterhaald. Als de hoofdpersonages elkaar hun laakbare gedragingen hebben vergeven schuiven ze alle schuld af op de alcohol.

Sint-Genesius Rode, Boesdaelhoeve in samenwerking met Muziekacademie Orfeus.
Op vrijdag 22 en 29/1 om 20u en op zondag 24/1 om 15u.
Tel. 02/381 14 51.

TONEEL

Goldoni krijgt facelift

Toen hij nog directeur van het Nederlandse Ro-theater was regisseerde Franz Marijnen al een eerste maal Goldoni's 'Knecht van twee meesters'. Twintig jaar later herneemt hij deze Italiaanse toneelklassieker met de Brusselse KVS-ploeg. Slechts in enkele droomtaferelen schemert in deze opvoering de vormentaal van de commedia dell'arte door. De personages zijn te zeer bij de pinken om zich te bezondigen aan overdreven gebaren of burleske grappen en grollen. Toch speelde 'De knecht van twee meesters' een belangrijke rol in de geschiedenis van het volkstoneel. Maar Ernst van Altena friste de dialogen op. De sociaal-kritische dimensies worden niet aangedikt. Meer aandacht wordt daarentegen geschonken aan de psychologische diepgang en de esthetische verfijning. De knecht is in deze opvoering geëvolueerd naar een moderne, Brecht-

tiaanse stripfiguur. Hij komt uit het niets te voorschijn en verdwijnt in de duisternis. Zo zinspeelt hij op de taak van de acteur, die slechts bestaat bij de gratie van het podium. Jean-Marie Fievez ontwierp de decors.

Brussel, KVS, van 23 december tot 24 januari om 20u. Op 31 december begint de voorstelling om 19u30. Om 22u volgt dan een oudejaarsfeest met Koen De Cauter, Kadriil en Wannes Van de Velde.
Reservering en info over vervoer vanuit de Rand: 02/219 48 44.
Ludo Dosogne

Magisch Marokko in Tervuren

De Berbers en hun rijke plattelandscultuur

Hoe knopen Berbervrouwen uit de streek rond Marrakech een tapijt? En welke voorwerpen tref je meestal aan in een nomadentent? De laatste eeuwfeesttentoonstelling van het Museum voor Midden-Afrika in Tervuren is geheel gewijd aan de Marokkaanse plattelandscultuur. De licht geurende pepermuntbollen in de traphal en de mysterieuze 'handjes van Fatima' brengen de nieuwsgierige bezoeker meteen in de gepaste sfeer. Filmdocumentaires, foto's en installaties situeren de 700 artistieke voorwerpen in hun juiste context.

Minder bewegingsvrijheid

Archeologen bekvechten nog steeds over de oorsprong van het Berbervolk. Slijpstenen, primitieve werktuigen en rotstekeningen bevestigen alleszins het bestaan van een prehistorische, Noord-Afrikaanse beschaving. Duizenden jaren voor Christus maakten de herders en veefokkers hier al gebruik van haakploegen! Ondanks de talrijke bezettingsoorlogen wisten de Berbers hun identiteit te bewaren. Nergens stootten de Arabische legers op zoveel weerstand als bij hen en ook de islamisering verliep trager dan in de buurlanden. Het onderscheid tussen sedentaire en

rondtrekkende families is in de loop van de 20ste eeuw vervaagd. Talrijke nomaden hebben een vaste woonplaats gevonden. Toch hebben zij een andere mentaliteit dan de stedelingen. Zij

voelen zich politiek onafhankelijker, ook al hebben ze minder bewegingsvrijheid dan vroeger.

Kasba's

Zoals hun voorgangers vertoeven ook de huidige nomaden bij voorkeur in een 'chaima'tent die uit harige schapenwol en plantaardig materiaal is vervaardigd. Traditionele Berbertenten zijn zwart.

De sedentaire Berbers in Zuid-Marokko ontwikkelden een natuurvriendelijke architectuur. Ze bouwen stevige, met het landschap harmoniserende familiewoningen. Het belangrijkste materiaal voor deze 'kasba's' is de vochtige aarde, die ter plekke met de hand wordt opgegraven nadat het harde grondoppervlak met houwelen is opengehakt. De benedenverdieping van deze kubistische huizen doet meestal dienst als opslagplaats of stal. Het bovenste gedeelte wordt vooral betrokken tijdens de koude wintermaanden. 's Zomers huizen de bewoners bij voorkeur in de schaduwrijke en frissere middenverdiepingen.

Vaak zijn de kasba's mooi gedecoreerd. Tot de pronkstukken op de expositie in Tervuren behoren ongetwijfeld de versierde toegangsdeuren in palmboomhout. De motieven erop zijn eerst gegraveerd en daarna ingekleurd. Hieraan kon men aflezen hoe gefortuneerd de bewoner was en tot welke sociale klasse hij behoorde.

Mooi maar vooral praktisch

In de landelijke, Marokkaanse gemeenschap treft men geen voorwerpen aan die uitsluitend een esthetische functie hebben. Zuivere kunstobjecten horen in deze cultuur niet thuis. Dat wil echter niet zeggen dat er geen aandacht wordt geschonken aan de uiterlijke vormgeving. De tapijten, de weefsels en het aardewerk zijn op de eerste plaats praktisch bedoeld.

Het weefambacht wordt traditioneel overgeleverd van moeder op dochter. Tapijten knopen is ook in 1998 nog steeds voorbehouden aan vrouwen. De zilvermeedkunst is daarentegen een mannelijke bezigheid. De juweliers zijn meestal afstammelingen van uit Spanje naar Marokko geëmigreerde joden. De kokervormige 'djellaba' met eenvoudige mouwen en een kap is nog steeds het geprefereerde mannenkostuum. Ook de vrouwen in de rurale streken hebben de Westerse mode nog niet overgenomen. Zij dragen het liefst een gedrapeerde 'izar', een hoofdsluier en een omslagdoek. Uiteraard zijn er regionale verschillen in de klederdracht zoals uit de collectie alledaagse kleren op de tentoonstelling in Tervuren blijkt.

Ludo Dosogne

'Magisch Marokko', Museum voor Midden-Afrika Tervuren. Tot 31 mei 1999. Van 10 tot 17u, weekend tot 18u. Maandag gesloten. Info:02/769 52 11.

16

Magisches Marokko in Tervuren

Das Königliche Museum für Zentralafrika in Tervuren zeigt eine prächtige Ausstellung, die diesmal der außerordentlich reichen marokkanischen Volkskultur gewidmet ist. Filmische Dokumente, Fotografien und Dioramen setzten die 700 kunstvoll handgearbeiteten Objekte in den richtigen Kontext. Hier kann man einen echten Souk oder ein authentisches Nomadenzelt besuchen. Die Ausstellung Magisches Marokko bietet ein umfassendes Bild der bezaubernden Kulturen des ländlichen Marokko und erlaubt es, diese faszinierende Welt aus einem andern Blickwinkel zu betrachten. Wirklich zu empfehlen.

Romaanse apostelen met een likje verf van later

Vossem is dit jaar bedacht met de Provinciale Prijs voor Monumentenzorg voor de restauratie van de muurschilderingen in de Sint Pauluskerk, een Romaans bouwwerk uit de 12e eeuw. Door de eeuwen heen werden de oorspronkelijke muurschilderingen verschillende keren overschilderd. Opzienbarend is dat bij de restauratie de sporen van die latere periodes niet helemaal werden verwijderd.

Samen met architect Denise De Brouwer die de werken op de voet heeft gevolgd, sta ik in het koor voor het altaar. Ze bladert in het missaaldik restauratiedossier. 'In 1968 zijn er in dit koor sporen van schilderingen gevonden uit een vijftal periodes. Het waren resten van overschilderingen gaande van de Romaanse periode over de Gotische tot en met de hedendaagse tijd. De commissie voor Monumenten en Landschappen geraakte er toen echter niet uit welke periode belangrijk genoeg was om bloot te leggen en daarop zijn de werken gestopt. Om de zaak wat te fatsoeneren heeft de toenmalige pastoor er een groot gordijn voor gehangen, als een soort schaamlapje eigenlijk.'

Baanbrekende restauratie

Tussen 1971 en 1992 gebeurt er niets meer in de Sint Pauluskerk. In 1992 moeten echter dringend herstellingswerken worden uitgevoerd. Opnieuw vraagt de kerkfabriek aan de overheid wat er moet gebeuren met de muurschilderingen. Uiteindelijk beslist het kunstpatrimonium om de delen uit de Romaanse periode bloot te leggen en kiest daarbij voor een historische aanpak. De Brouwer verduidelijkt: 'de restauratie is baanbrekend omdat de deskundigen de optie hebben genomen om de sporen van de daaropvolgende periodes niet helemaal weg te nemen.

Hierdoor wordt het ruïneus karakter van die ingrepen eveneens bewaard. Het geheel krijgt op deze manier een veel natuurlijker en menselijker effect.

Aan de oorspronkelijke schilderingen is er vrijwel niets gerestaureerd, niet-tegenstaande we met grote zekerheid enkele lijnen hadden kunnen door-trekken.' De architect omschrijft op de

'Veel mensen twijfelen aan de waarde van deze schilderingen, want ze verwachten duidelijk herkenbare symbolen'

muur de groene contouren van een figuur. 'Kijk', zegt ze, 'deze groene resten zijn Romaans en hier en daar zijn ze overtekend met donkerrood. Die figuren dateren uit de Gotische tijd.'

Twijfelende parochianen

De dertiende-eeuwse afbeelding laat enkele vage voorstellingen zien van niet-herkenbare heiligen, twee apostelen en een calvarie. De restanten zijn

echter te vaag om een duidelijk herkenbaar beeld op te roepen. Na de restauratie rijst dan ook bij menigeen de vraag of deze afbeeldingen nog wel een zinvolle betekenis hebben voor de eredienst. 'Veel parochianen twijfelen inderdaad aan de waarde van deze schilderingen', zegt De Brouwer. 'De mensen verwachten blijkbaar duidelijk herkenbare symbolen. Daarom hebben we een kunstenaar gevraagd om enkele picturale elementen te ontwerpen die aansluiten bij het oorspronkelijk werk. Daaruit zijn dan de okerkleurige iconen ontstaan die we bovenaan in het koor hebben aangebracht. Het zijn vage contouren van antieke, verweerde grafstenen. Ze staan volledig los van de historische schilderingen maar leggen het zwaartepunt van de compositie weer op zijn juiste plaats.'

Veilige schuilplaats

Tot slot wil ik nog weten of de conservering van de muurschilderingen nu verzekerd is. 'Vanaf het ogenblik dat tekeningen worden blootgesteld aan het licht en de lucht treedt er degeneratie op. Dat kunnen we niet vermijden. Al de picturale elementen van de oorspronkelijke afbeeldingen zijn grondig gefixeerd op de drager, maar dit biedt geen garantie voor het bewaren van de tinten', antwoordt de architect. 'Deze resten zullen nu een tweede verouderingsproces doorlopen tot ze waarschijnlijk vroeg of laat weer overschilderd zullen worden omdat ze niet meer voldoen aan de dan heersende tijdsgeest. We weten dat er nog veel van dergelijke schatten verborgen zitten onder overschilderingen en stucwerk, maar eigenlijk zitten die nog het veiligste van allemaal.'

Flor Stein

Voor een bezoek aan de Romaanse muurschilderingen neemt u best eerst contact op met pastoor Jos Verstraeten van de Sint Pauluskerk, Dorpstraat 9, 3080 Vossem. Tel. 095/52 10 65.

Is een Brabander een Vlaming?

Neen, staat in de geschiedenisboeken. De Brabander was in de Nederlanden van oudsher een ander. Toen op 11 juli 1302 in de Kortrijkse beemden werd gevochten, was dat een strijd tussen Vlamingen en Fransen, met als inzet de heerschappij van de Franse koning over wat ik maar het oude Vlaanderen zal noemen. De Brabanders hadden hun eigen zorgen in die veertiende eeuw van particularisme en stedelijke onafhankelijkheid.

Jawel, een Brabander is een Vlaming, zegt de Belgische wetgeving vandaag. Vlaanderen werd binnen België uitgerekt van Oostende tot Maaseik en de Nederlandstaligen in België werden allemaal tot Vlamingen ingedikt. Dat nieuwe Vlaanderen heeft nu zijn eigen autoriteit en vrijheid, zoals in het oude Vlaanderen Brugge, Gent en andere steden die hadden.

Vlaams zeer

Voor de nieuwe Vlamingen is het wennen, peilen naar hun eigen identiteit, een kwestie van onzekerheid. 'Ik ben een Limburger,' zal iemand uit het voormalige land van Loon dan ook liever voor alle zekerheid zeggen. Ik ben een kameleon, zeg ik van mezelf. In de wereld ben ik een Europeaan, in Europa een Belg, in België een Vlaming, in Vlaanderen een Brabander, en in Brabant een Hagelander, omdat ik in het stadje Aarschot geboren en getogen ben.

In die vijfvoudige identiteit - Europeaan, Belg, Vlaming, Brabander, Hagelander - staat de Vlaamse niet ten onrechte centraal. Mijn voorouders vochten zoals gezegd niet mee in de Guldensporenslag en ik zwaai evenmin met een goedendag. Maar ik klauw wel als een leeuw wanneer er wordt geraakt aan een Vlaams recht. Ik heb immers geschiedenis gestudeerd, specialiseerde mij in de Vlaamse Beweging en geraakte volkomen overtuigd van haar gerechtigheid. Kortom, ik werd flamingant aan de universiteit.

Zo komt het trouwens dat ik in gesprekken over de Vlaamse kwestie ge-

ZWAAIEN MET DE GOEDENDAG

De letter I in mijn nieuwe boek
*Eigenzinnig alfabet, zelfportret is gewijd
aan mijn - onze? - identiteit.*

TEKENING: GAL

neigd ben om geschiedenisles te gaan geven. Ik begin liever over het lang geleden bezegelde lot van Coucke en Goethals dan over het hete hangijzer van de faciliteiten of het stemrecht voor EU-burgers. Coucke en Goethals waren Vlaamse arbeiders die in de negentiende eeuw terechtstonden wegens roofmoord. Ze werden schuldig bevonden en onthoofd. Achteraf kwam uit dat de twee zo niet onschuldig, dan toch slechts zijdelings medeplichtig waren aan die roofmoord. Daardoor gingen de Vlaamsgezinden uit die tijd Coucke en Goethals als slachtoffers zien van de Belgische rechtspraak die helemaal Franstalig was. Dit voorbeeld is ongemeen treffend en legt goed bloot welk het negentiende-eeuwse Vlaams zeer was - een zeer dat overigens pas in de

loop van de twintigste eeuw afdoend is verholpen. Want niet alleen de rechtspraak, het hele openbare leven was verfranst en een Nederlandstalig kind moest al een bolleboos zijn om middelbare school te kunnen lopen.

Franse chic

Tot en met vandaag onder vinden wij de nare gevolgen van die Belgische Franstaligheid. Mij worden nu en dan opmerkingen gemaakt over de taalfouten waaraan ik me bezondig en over de

gallicismen in mijn teksten of over het gebrek aan taalvaardigheid van iemand die zo'n grote mond opzet als ik. Dan repliceer ik altijd dat mijn vader school moest lopen in het Frans, dat mijn moeder op haar kostschool in plaats van Limburgs dialect Frans leerde spreken en dat het dan ook niet mag verwonderen dat er bij ons thuis geen correct Nederlands werd gesproken. Ik probeer wel de opgelopen achterstand in te halen, pleit ervoor dat alle Vlamingen dat zouden doen en vind het beschamend dat velen het vertikken om hun eigen taal goed te spreken. Zeg nu zelf: van Franstalige politici verwachten wij dat ze zich behoorlijk zouden uitdrukken in het Nederlands, maar we blijven het pikken dat onze premier, een Vlaming, zich schabouwelijk in het Nederlands uitdrukt.

Ook een naar gevolg van de vroegere officiële Franstaligheid van België blijft het verdomd moeilijk uitroeibaar vooroordeel dat Frans de beschaafdere taal is. Dat vooroordeel van Franse chic, het moet gezegd, woekert niet onder de Walen en verzwakt onder de Brusselaars. Maar het blijft wel de bon ton onder franskiljons. Met die ouderwetse soort Belgen werden oorspronkelijk de Vlamingen bedoeld die wetens en willens overschakelden naar het Frans. Inmiddels kunnen we die naam beter reserveren voor alle Belgen die voorstander zijn van verfransing en herverfransing. Met die blijkbaar onuitroeibare drang vergiftigen de franskiljons de gemeentelijke politiek in en om Brussel.

Stommiteit

Zo ben ik van bij mijn bedenkingen bij de geschiedenis toch bij mijn ergernis over de actualiteit aanbeland en moet ik overschakelen van het flamingantisme van de redelijkheid naar dat van de emotie.

Vertel een buitenstaander of buitenlander over Coucke en Goethals en hij zal vinden dat de Belgen op den duur scheve toestanden in hun land mooi recht hebben gezet. Leg hem de toestand in de faciliteitengemeenten en de hele Brusselse rand uit en hij zal aan het gezond verstand van de Belgen gaan twijfelen.

Het invoeren van de faciliteiten was een stommiteit, zo'n typisch Belgisch handeltje van geven en nemen dat een probleem regelt zonder het op te lossen. Het probleem is er intussen alleen maar op verergerd. De faciliteiten waren maatregelen die tegemoet wilden komen aan de vele Franstaligen die in zes gemeenten van het Brusselse randgebied terechtgekomen waren, en die hun integratie wilden vergemakkelijken. Ze waren allesbehalve verfransend bedoeld, wilden die oorspronkelijk Vlaamse gemeenten niet geleidelijk aan tweetalig laten worden, laat staan eentalig Frans. Maar de franskiljons wisten de faciliteiten met succes te misbruiken, enzovoort, want van het een kwam het ander en ook in de Vlaamse randgemeenten zonder faciliteiten gingen de franskiljons onder het mom van democratische deelname aan het bestuur aan verfransende politiek doen.

Ik vind de discussies over de faciliteiten en hun gevolgen al even rottig als de faciliteiten zelf. Ermee bezig zijn is een voortzetting van het negentiende-eeuwse Belgische gevecht dat eigenlijk al werd beslecht en diep in de twintigste eeuw uitmondde in de ingewikkelde federale structuur die we nu al een aantal jaren aan het uitproberen zijn. Daarmee had het basta kunnen zijn, als die verrekte faciliteiten de franskiljons niet een smoes hadden aangereikt om de situatie in de rand te blijven betwisten en op haar kop te willen zetten. In almaar meer Vlaamse gemeenten hebben ze Franstalige partijen en soms meerderheden opgebouwd. Heel democratisch, zeggen de enen, heel demagogisch, menen de anderen, en wat daar ook van zij: de

gang van zaken in de randgemeenten is erdoor verziekt.

Er wordt in de rand over en weer gesard als in de negentiende eeuw, door Nederlandstaligen met een onverzettelijke flamingantische houding en door Franstaligen met een uitdagende franskiljonse air. Dat leidt tot polarisatie en confrontatie en het is koren op de molen van de extremisten in beide kampen.

Gezond verstand

Een welmenend mens met gezond verstand zou daar allemaal boven moeten staan en het geruzie hoogstens hoofdschuddend moeten aanzien zoals ouders het eeuwige gekibbel van hun kinderen aanhoren. Dat is trouwens de houding die veel Belgen, zowel Frans- als Nederlandstaligen, tegenover het gedoe in de rand aannemen, zo van: 'waarmee houden die Menapiërs en Aduatieken zich daar in 's hemelsnaam nog bezig?'

Voor de welmenende randbewoner

Er zijn immers in de riante rand rond Brussel heel andere kwesties aan de orde dan het aantal Frans- en Nederlandstalige boeken in de openbare bibliotheek of de taal van allerlei papieren en formulieren.

met gezond verstand is die superieure houding echter niet zo gemakkelijk aan te nemen. Hij en ik - die een kwart-eeuw geleden in de randgemeente Overijse terechtkwam -, wij kunnen de zaken immers niet afstandelijk bekijken. Wij worden voortdurend met de neus op ouderwetse of ergerlijke toestanden geduwd, bijvoorbeeld opzettelijk alleen Nederlandstalige mededelingen, of geforceerd berekende 75%-25% bibliotheken, of pretentieuze franskiljonse manèges, of manifestaties van het Vlaams of Zwart Blok, op bekrompenheid aan Vlaamse en aan Franstalige zijde, om dan nog niet te beginnen over electorale toestanden en ervaringen.

Bijzonder hinderlijk en politiek stieriel aan de randsituatie is dat de enen zo volop aan verfransing doen dat de anderen niet voluit aan internationali-

sering kunnen doen. U begrijpt hopelijk wat ik bedoel. In de rand wordt nog steeds het aloude Belgische gevecht om Frans, Vlaams of tweetaligheid in het openbare leven gestreden, terwijl intussen in diezelfde rand privé alle talen worden gesproken en publiek in alle talen wordt gecommuniceerd. Het zou dan ook heel wat beter zijn als de Vlaamse gemeentehuizen zich gul en gastvrij konden opstellen, in plaats van die strenge politiek van eigenheid te moeten voeren. Die gulle politiek van gastvrijheid zou natuurlijk net zo goed de Franstaligen als de buitenlanders moeten omarmen, op voorwaarde dat die Franstaligen zich als immigranten en niet als imperialisten in Vlaanderen zouden willen gedragen. Da' zou inhouden dat ze het vriendelijk, beleefd en heel gewoon gaan vinden dat ze de taal van de streek waarin ze kwamen wonen leren spreken of minstens verstaan en dat ze, als ze aan politiek willen doen, geen negentiende-eeuwse verfransing op het oog hebben, maar wel een twintigste, binnenkort eenentwintigste-eeuws bestuur.

Er zijn immers in de riante rand rond Brussel heel andere kwesties aan de orde dan het aantal Frans- en Nederlandstalige boeken in de openbare bibliotheek of de taal van allerlei papieren en formulieren. Kwesties als daar zijn, naast de al genoemde internationalisering: de verstedelijking, het verband tussen verrijking en uitwijking, de meer en meer asociale samenleving, veel pendel naar de hoofdstad en weinig plaatselijke tewerkstelling, een ruimtelijke ordening die nog schabouwlijker is dan het Nederlands van de premier, enzovoort - bezigheid zat voor oprecht sociaal geïnspireerde bestuurders.

Met dat al zitten de randbewoners opgescheept met de naweeën van het Belgische communautaire gevecht. En met dat al zijn het toch de Brabanders die tegenwoordig met de goedendag moeten gaan zwaaien in dienst van de Vlaamse zaak.

Brigitte Raskin

Zwaaien met de goedendag is een bewerking van een bijdrage aan *Hersens op z'n Vlaams, Bekende Vlamingen over het Vlaanderen van morgen*, Icarus, 1995, en van een toespraak op de viering van de Vlaamse feestdag, gemeentehuis Dilbeek, 11 juli 1998.

RESTAURANDT

FOTO: PASCAL VIGNERON

Wemmel en de kerstkapoenen van de koning

Ze woont sinds 1956 in Wemmel, 'toen het daar nog overal zeer groen en landelijk was', en verkoopt al 43 jaar in het hartje van de hoofdstad 's lands beste wild en gevogelte aan koning, kerk, staat en sterrenrestaurants. Monique Matthys-Van Gaever is niet alleen een monument uit de Brusselse en Belgische gastronomie, ook Europees zijn deze 'Meesters in Wild en Gevogelte' een begrip.

Meesterkok Pierre Wynants van driesterrenrestaurant 'Comme chez Soi' loopt even binnen bij Monique aan de Brusselse Melsensstraat 28, als wij op een doordeweekse ochtend in volle jachtseizoen een praatje maken met de winkelvrouw. Wynants omhelst haar omstandig en zich tot de klanten richtend: 'Ha, prachtig, allemaal mensen die de goede adressen kennen...!'

Absolute top

Het compliment uit de mond van de meester is terecht, want Monique Matthys en haar zonen Patrick en Guy Van Gaever behoren tot de absolute top voor wat de verkoop van wild en gevogelte betreft. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat het koningshuis al sedert jaar en dag van hieruit bevoorrad wordt met kerstkalkoenen en eindejaarskapoenen. Ook de onderkoningen van Europa, de Europese commissarissen, laten hun wild en gevogelte van bij Matthys-Van Gaever aanrukken, zoals al die anderen met

enige naam en faam in het Europese huishouden. Zoon Patrick is niet voor niets voorzitter van de 'Europese Confederatie van Gevogelte- en Wildhandelaars'. Monique telt daarnaast heel wat ambassades onder haar klanten, evenals vooraanstaande hotels: Conrad, Hilton, Méridien, SAS. En natuurlijk is er geen restaurant met sterren of Matthys-Van Gaever levert er wild en gevogelte: Comme chez Soi, Bruneau, de Barbizon, Michel in Groot-Bijgaar-

Naast de traditionele kalkoen verschijnt steeds vaker kapoen op de kerst- en nieuwjaarstafels

den en de Cygne op de Brusselse Grote Markt, om er maar enkele te noemen. Maar ook Franse driesterren als Arpège uit de Parijse Rue de Varenne en de Court Saint-Jacques in Joigny zweren bij dit aloude huis van de Wemmelse ongekroonde koningin van wild en gevogelte.

Moniques grootvader, Joseph Matthys, kwam 125 jaar geleden met zijn door vijf honden getrokken kar vol manden Italiaans gevogelte vanuit het Oost-Vlaamse Meldert voor het eerst naar de vroegmarkt aan de Hallen in Brussel. Zijn zoon, François Matthys, huwde met Rosalie Mattard en daaruit werd Monique geboren, die samen met haar echtgenoot Van Gaever de twee zonen, Patrick en Guy als vierde generatie in deze onvolprezen dynastie van wild en gevogelte op de wereld zette.

Vergeten pluimpje

Het wild dat hier tijdens het jachtseizoen en de eindejaarsperiode in de etalage ligt en in drie grote koelkamers hangt uit te bloeden, wordt op Engelse landgoederen geschoten 'met respect voor de strenge jachtreglementering aldaar', benadrukken Patrick en Guy Van Gaever. 'Dat er wel eens een penetje of een pluimpje in onze handgeplukte vogels blijft steken, wijst er alleen maar op dat die dieren niet machinaal en dus zonder een overdaad aan water werden gepluimd, wat de kwaliteit van het vlees alleen maar ten goede komt. Water kruipt immers in de vogel en vermindert de smaak van het vlees.'

Uiteraard leveren de 'Meesters in Wild en Gevogelte' ook massa's kerstkalkoenen. 'Dat is nu eenmaal traditie', zegt Monique, 'wat niet wegneemt dat de jongste jaren ook bij ons steeds meer kapoenen op kerst- en nieuwjaarstafels verschijnen. Die mode is uit Frankrijk overgewaaid. Tussen de twee feesten door gaan Mechelse koekoeken dan weer bijzonder vlot over de toonbank, afgewisseld met hindefilet en fazant.' Dat alles wordt rond de jaarwisseling met tonnen de Melsensstraat uitgedragen naar de goede burgertafels en betere dissers van Brussel, de rand, de rest van België en het nabije buitenland.

F.D.

Hofleverancier Matthys-Van Gaever,
Melsensstraat 28, 1000 Brussel.
tel. 02/512 61 78 en fax: 02/512 03 74.

Filmclub Projekta laat opnieuw licht schijnen in de duisternis

'Wij voelen ons een beetje als culturele vluchtelingen', zegt Paul Van Haelen, die in Sint-Genesius-Rode meer dan 30 jaar de bezieler was van de bekende 'Filmclub Projekta'. Omdat het gemeentebestuur van Rode de filmclub al die tijd weigerde te steunen, kijkt Projekta nu noodgedwongen uit naar het Beerselse congres- en cultuurcentrum De Meent om er een tweede leven te beginnen.

'In de Zennevallei is 'Filmclub Projekta' niet alleen een begrip maar bijna ook een legende', vindt de Beerselse schepen van Cultuur Hugo Partous. 'De filmclub heeft in Rode duidelijk ingespeeld op een behoefte. Omwille van puur technische redenen zijn de filmfiethebbers bij ons tot op heden een beetje in de kou blijven staan, maar vandaag is alle nodige accommodatie voorhanden en willen wij maar al te graag met film onze mensen naar De Meent halen. Projekta heeft 30 jaar lang bewezen wat het waard is en voor ons is het dus een buitenkans om zo'n gerenommeerde filmclub in huis te halen. Wij willen de traditie die Projekta in Rode in het leven riep om op zondagavond een goede film te vertonen gewoon voortzetten.'

Dubbel verlies

'Op zondagavond is er doorgaans nergens iets te doen. Wij zijn inder tijd in Sint-Genesius-Rode in dat gat gesprongen en hebben van de zondagavond een filmavond gemaakt', licht Paul Van Haelen toe. Ons initiatief was een schot in de roos. De filmavond zorgde voor sociaal contact en bood vooral jongeren de kans andere jongeren te ontmoeten in een culturele sfeer. We hebben er altijd naar gestreefd om hoogstaande films te vertonen. Woody Allen, Bergman, Bunuel, Kurosawa, ... , kwaliteit was

ons enige criterium en we zijn nooit gezwichd voor commercie.'

Filmclub Projekta kwam in moeilijke papieren toen de gemeente Rode de prijs van de zaal in het cultureel centrum ineens verhoogde van 4.000 naar 6.000 fr. per avond. Projekta kon dat bedrag niet opbrengen en stopte met zijn vertoningen met als gevolg dat er op zondagavond niets meer gebeurt in het cultureel centrum en de gemeente in plaats van te winnen puur verlies lijdt met deze prijsverhoging! 'Het gaat om meer dan alleen maar centen', vertelt Paul Van Haelen. 'Wij kregen hoe langer hoe meer het gevoel dat we in Rode niet gewenst waren. De gemeente was onze filmclub niet echt gunstig gezind. Ons programma verscheen bijvoorbeeld nooit in het gemeentelijk publicatieblad, voor onze

zorgde dat voor de nodige consternatie. Maar wij wilden geen gewone filmzaal worden en commerciële films draaien om de gemeentekas te spijzen zoals men ons voorstelde. Wij wilden een filmclub blijven.'

Aantrekkelijk geboortekaartje

Filmclub Projekta wordt in De Meent alvast met open armen ontvangen. Hugo Partous heeft alle vertrouwen in de kennis van de cinefielen van Projekta en wil de films die de club selecteert dan ook opnemen in het programma van het cultureel centrum. De Meent zal het filmaanbod maximaal ondersteunen door te zorgen voor publiciteit. Filmclub Projekta van zijn kant zorgt niet alleen voor de programmatie, maar ook voor het draaien van

de films. Dat is goed nieuws voor de scholen of jeugdverenigingen uit de Zennevallei die voortaan voor het draaien van films in De Meent bij Projekta terecht kunnen. De filmclub heeft ter gelegenheid van haar wedergeboorte een aantrekkelijk programma samengesteld.

De heropstanding wordt -heel symbolisch- op 19 en 20 december gevierd met de vertoning van Titanic, het meesterwerk van filmgenie James Cameron. In de daaropvolgende weken en maanden kunt u ondermeer kennis maken met The Big Lebowski (27/12),

Jackie Brown (10/1), The Bridges of Madison County (12/1), Great Expectations (7/2), Il Postino (16/2) en LA Confidential (21/2), e.a.

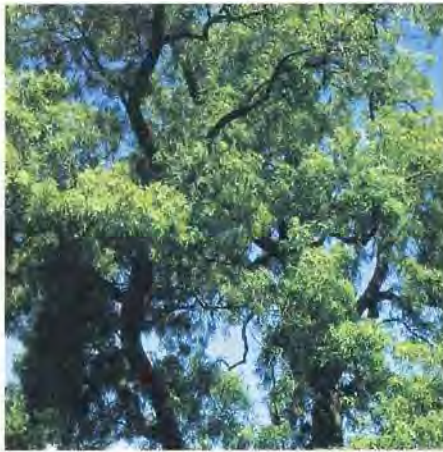
Info: 02/380 23 85.

Marleen Teugels

Hugo Partous (l) en Paul Van Haelen (r)

publiciteit moesten we altijd zelf instaan. Niet alleen Projekta, maar ook andere Vlaamse verenigingen wordt het leven zuur gemaakt. Toen wij tegen de verhoogde huurprijs van het cultureel centrum verzet aantekenden en aankondigden met Projekta te stoppen,

van huizen en tuinen

Millenniumbomen als mijlpalen

22

'Ter gelegenheid van mijlpalen in de geschiedenis en ter gelegenheid van speciale gebeurtenissen heeft de mens steeds getracht om in zijn omgeving één of andere herinnering te creëren met een duurzaam karakter en met een symbolische betekenis', zo zegt de Vereniging voor Openbaar Groen. 'Het valt op dat bij zo'n gelegenheden zeer vaak bomen werden aangeplant. Zo werden bij de onafhankelijkheid van België in vele gemeenten zogeheten 'vrijheidsbomen' geplant. Ook werden op het einde van de beide wereldoorlogen her en der 'Bevrijdingsbomen' aangeplant. Omdat een millenniumwende een hoogst uitzonderlijke gebeurtenis is, wordt aan de gemeenten voorgesteld om een blijvende herinnering te creëren met bomen.' In het kader van de actie Millenniumbomen worden alle gemeente- en provinciebesturen uitgenodigd om één symbolische boom te planten op een strategisch goed gekozen plaats in de gemeente of de provincie. 'De inrichting van de omgeving van de Millenniumbomen wordt volledig overgelaten aan de creativiteit van de gemeenten en provincies', zo heet het in het wedstrijdreglement. Parallel met deze actie loopt nog een tweede project, het 'Bomenproject voor de 21e eeuw'. Bedoeling hiervan is dat gemeenten en provincies in 1999 een groenproject uitwerken waarbij bomen de dominerende elementen zijn. 'In het groenproject moet een duidelijk herkenbare bomenstructuur aanwezig zijn met een symbolische vormgeving, bijvoorbeeld een cirkel of een veelhoek. Het project moet bovendien uitgesproken garanties inhouden voor een duurzame ontwikkeling van het geplante groen.

Zopas heeft de Vereniging voor Openbaar Groen in samenwerking met de VLAM en de Afdeling Bos&Groen van de Vlaamse Gemeenschap een project gelanceerd om naar aanleiding van het komende Millennium in elke Vlaamse gemeente minstens één Millenniumboom te planten.

Eeuwigdurend geschenk

In Groot-Brittannië loopt een gelijkwaardig initiatief: *Trees of Time and Place*. Vrij vertaald: bomen voor altijd en overal. Aan de basis daarvan ligt een in al zijn eenvoud schitterend idee: alle Britten worden uitgenodigd om in hun tuin of in hun buurt een boom

'Even if I knew I was going to die tomorrow, I would still plant a tree'

uit te kiezen waaraan ze speciale herinneringen hebben, die hen op een bijzondere manier aanspreekt, die een mijlpaal vormt in de omgeving, die een hele geschiedenis achter de rug heeft, of gewoon een boom waarvan ze houden. In het najaar, als de vruchten en zaden rijp zijn, moet men een beetje zaad verzamelen en dat uitzaaien in de eigen tuin. Bedoeling is dan om

die zaailingen in het jaar 2000 opnieuw uit te planten in de natuur, in een bos of park in de omgeving of eventueel in de tuin, als een brug tussen het verleden en de toekomst, tussen vroegere en toekomstige generaties. De initiatiefnemers hopen zo in het jaar 2000 enkele miljoenen bomen te kunnen planten. Bomen die liefdevol werden opgekweekt door duizenden vrijwilligers, als een soort eeuwigdurend geschenk aan de toekomstige generaties. Motto van de hele campagne is trouwens een uitspraak van Martin Luther King: *'Even if I knew I was going to die tomorrow, I would still plant a tree'*.

Te bescheiden

In vergelijking met de Britse campagne, is het Vlaams initiatief nogal bescheiden. Eén boom per gemeente, of eventueel een klein bomenprojectje. ..., het is natuurlijk beter dan helemaal niets. In de Vlaamse versie ontbreekt vooral elke betrokkenheid van de gewone burger, iets wat in het Britse project precies centraal staat. Misschien kunnen de lezers van deze rubriek daarvoor zelf zorgen door in de eigen tuin een Millenniumboom te planten. Maar ook door bijvoorbeeld bij hun gemeentebestuur voorstellen in te dienen voor hun eigen straat of gemeente. En waarom zouden scholen of bejaardeninstellingen, bedrijven en bedrijfsparken zich bijvoorbeeld niet bij een dergelijk initiatief aansluiten?

Paul Geerts

Info: Vereniging voor Openbaar Groen, St-Jansstraat 7b, 8000 Brugge, tel. 050/33 21 33, fax: 050/33 20 62.

Kerst op zijn Engels

Of je nu houdt van een traditionele kerstviering met gevulde kalkoen, gevolgd door een portie middernachtmis of liever met familie en/of vrienden gaat stappen, het ondefinieerbare 'kerstgevoel' vol sentiment dat daarmee gepaard gaat, is geen van ons vreemd. Wellicht is het vooral dat gevoel dat van kerstmis zo'n universeel feest maakt. Maar iedere nationaliteit 'viert' kerstmis zoals dat van huis uit is meegegeven, ook als men -zoals de vele buitenlanders in de rand- in den vreemde verblijft.

Bij Stonemanor, een Britse winkel in Everberg draait al weken voor het feest alles rond kerstmis. De kalkoenen rukken er in grote hoeveelheden aan en de traditionele Christmas Pudding ligt er torenhoog opgestapeld. Elke internationale gemeenschap heeft zowat zijn eigen manier om de geboorte van Jezus te herdenken, maar Engelstaligen gaan voor kerst toch wel helemaal uit hun dak.

'Kerst is voor ons een groot feest', geven Jonathan Pearce, manager van Stonemanor Stores en zijn echtgenote Deborah grif toe. 'Kerstavond wordt gevierd met een drankje, het zingen van kerstliederen en het bijwonen van de middernachtmis. De volgende ochtend staat er ontbijt in familiekring op het programma en mogen de ongeduldige kinderen de pakjes van de kerstman openmaken. Toeval of niet, maar hoe meer tantes en nonkels de kinderen hebben hoe meer pakjes er liggen', grapt Jonathan.

Vooraf op dieet

Terwijl het in de doorsnee Belgische familie op kerstavond 'groot feest' is, speelt kerst zich bij de Britten vooral af op 25 december. Die dag heeft veel weg van een ware schranspartij. De klassieke kerstlunch bestaat uit ge-roosterde kalkoen, gevuld met groenten en aardappelen, waarbij bread-

sauce, een saus gemaakt van brood, melk en ajuin, zeker niet mag ontbreken. De vogel krijgt ook nog gezelschap van veenbessen, pastinaakwortel, spruitjes en walnoten. Daarna volgt dan de alom bekende Christmas Pudding. 'Bij het traditionele recept moet je al drie maanden tevoren beginnen, o.a. om de alcohol in sommige ingrediënten te laten doordringen', zegt Deborah Pearce, 'maar met aangepaste ingrediënten kan het momenteel in twee dagen. De pudding wordt doorgaans warm opgediend met zogenaamde brandybutter.'

Wie dan nog trek heeft in een tussendoortje kan zich te goed doen aan de mince pies (koekjes met gedroogde

Engelstaligen gaan voor kerstmis helemaal uit hun dak

fruitvulling) of de drogere, zanderige short breads. Tenslotte is er de Christmas Cake, een fruitige, vaste taart bedekt met een glazuurlaag. 'Tweede kerstdag of boxing day was vroeger eigenlijk de dag waarop de geschenkjes werden geopend', herinnert Jonathan Pearce zich. 'Tegenwoordig dient die dag veeleer om de maag enigszins te laten bekomen en de restjes te verorberen. Traditioneel staat er op 26 december ook warme ham op het menu. Na de maaltijd worden er bij voorkeur spelletjes gespeeld in familieverband.'

'Om een traditionele Engelse kerst te vieren ga je best vijf weken vooraf op dieet', weet Deborah Pearce, die betreurt dat het feest de commerciële toer op ging, ook al draait haar winkel in deze periode op volle toeren!

Ook Belgen vallen ervoor

Stonemanor Stores puilt dezer dagen inderdaad zowat uit van de kerstgeschenkjes, -versieringen en -maaltijden. Het warenhuis opende al in 1982 in Leefdaal zijn deuren. De ouders van Deborah begonnen ermee in hun

vrije uurtjes, ondermeer om de snoeplustige jeugd uit de naburige Britse school op hun wenken te bedienen. De winkel draaide al vlug zo goed dat Deborahs vader zijn baan bij een multinational opzegde om zich helemaal op de verkoop te kunnen concentreren. Vier jaar na de oprichting verhuisde Stonemanor Stores naar Everberg met de bedoeling er een country club van te maken, uitgerust met sportfaciliteiten, café en kapper. Door het succes van de winkel, vonden deze plannen geen doorgang.

'Het merendeel van onze klanten is Engelstalig', zegt Jonathan Pearce, 'maar we krijgen almaar meer Belgen over de vloer die houden van de traditionele marmelades, de Britse Ales, thee en koekjes.'

An Van hamme

Stonemanor Stores bevindt zich in de Steenhofstraat 28 in Everberg. Tel: 02/759 49 79. Fax: 02/759 24 88.

Christmas in English

Each international community has its own way of celebrating Christmas, but Anglophones really seem to pull out all the stops! Stonemanor, a British shop in Everberg, is busier than ever during this period, and right now it is overflowing with Christmas gift items, decorations, delicacies and meals. Stonemanor Stores opened its doors in 1982 in Leefdaal, before moving four years later to more spacious quarters in Everberg. Most of its customers are still Anglophones, but more and more Belgians who have learned to appreciate English cuisine are now stopping in.

‘Op school werd een vreemde taal over het Vlaams gelegd’

Hij vertaalt het oeuvre van de Portugese Nobelprijswinnaar José Saramago in het Nederlands en zij vertaalde ‘Het verdriet van België’ van net niet Nobelprijswinnaar Hugo Claus in het Portugees. ‘Hij’ is Nederlander en neerlandicus Harrie Lemmens die na twee jaar Sint-Jans-Molenbeek sinds augustus in Dilbeek woont en ‘zij’ is zijn Portugese vrouw. Beide vertalers woonden eerder in Berlijn, Lissabon en Nijmegen.

24

Mijn vrouw heeft een baan in Brussel en voor mijn werk maakt het niet veel uit waar ik woon, ik kan overal werken. De aanpassing was op zich geen probleem en voor mijn vrouw was het makkelijker aanpassen aan Brussel dan aan Nijmegen. Brussel is een smeltkroes van talen en culturen en -heel belangrijk- het is een wereldstad waar de herkomst van iemand niet zijn sociale status bepaalt, zoals dat in Nijmegen wel het geval was. Als je daar als buitenlander inwijkt, neemt men aan dat je misbruik komt maken van de sociale voorzieningen en noem maar op. Een buitenlander is daar iemand van een lagere catego-

rie en dat was voor mijn vrouw heel vervelend. Vanaf het moment dat we in Brussel woonden was mijn vrouw ‘bevrijd’. Dat is de positieve kant van een stad als Brussel waarin zoveel nationaliteiten bij elkaar leven. Leve Babylon!

Moordend verkeer

Ik ben wel af en toe verbaasd over het gebrek aan organisatie wat het verkeer en de aanleg van straten betreft. Ik woon in een bebouwde kom en

‘Het is hier altijd heel moeilijk geweest om een gezond taalgevoel te ontwikkelen’

de auto’s scheuren hier aan 70, 80 kilometer door de straat. Voorrang verlenen aan rechts? Dat doet niemand, het is hier ronduit gevaarlijk. Hoe kun je zoiets laten gebeuren? Het is deels een kwestie van mentaliteit en deels de fout van de overheid. Ik begrijp dat het moeilijk is om de mentaliteit te veranderen maar je kunt wel verkeerslichten plaatsen, dat lijkt me toch niet zo moeilijk.

En ander voorbeeld is de toestand van sommige delen van Brussel. Molenbeek bijvoorbeeld is een ramp, bijna erger dan een derde wereldland. Waarom geen belasting heffen op leegstand zoals dat in Hasselt gebeurde? Waarom die buurten laten verkrotten? Ik begrijp best dat Brussel het niet makkelijk heeft: een gewest op zich, een deel van een gewest, de nationale hoofdstad en de hoofdstad van Vlaanderen, dat maakt het natuurlijk knap lastig. Ik zou niet graag in hun schoenen staan.

FOTO: PASCAL VIGNERON

Beleefd is anders

Eigenlijk is het heel simpel: Brussel is officieel een tweetalige stad met tweetaligheid in openbare plaatsen. Nu, die is vaak ver te zoeken. Tot mijn stomme verbazing tref ik dat hier in Dilbeek opnieuw aan. Bij de bakker hoor ik iemand brood bestellen in het Frans en dan denk ik: pain is brood, dat is niet moeilijk, dat leer je toch zo. Maar als je in de supermarkt iets vraagt in het Nederlands dan krijg je wel eens als reactie ‘heueueu?’ Tja, beleefd is anders. Dikwijls gaat dat dan nog gepaard met een arrogantie waar ik niet goed van word. Daarnaast zie ik ook dat de middenstand meteen in het Frans reageert en de eigen taal wegschoffelt. Dan denk ik wel eens dat de Vlamingen de hele situatie aan zichzelf te danken hebben. Als je de geschiedenis van België bekijkt moet je wel vaststellen dat het hier altijd al heel moeilijk was om een gezond taalgevoel te ontwikkelen en dat leidt tot frustraties. Ik ben ook drie jaar op kostschool geweest in België en ik herinner me de lessen: ‘zeg niet briquet, zeg aansteker’, ‘zeg niet stekske maar lucifer’, ‘zeg niet put, zeg kolenmijn’. Dat was een vreemde taal die over het Vlaams werd gelegd en wat krijg je dan? Aan de ene kant een eigen taal, het Vlaams, en aan de andere kant de officiële taal die vreemd is voor dialectsprekers. En dan is er nog de taal van de machthebbers: het Frans. Taal is het wezen van de mens en dat is hier altijd problematisch geweest.

Harrie Lemmens

Habiter Dilbeek Harrie Lemmens vient des Pays-Bas. Spécialiste de la langue néerlandaise, il a vécu deux ans à Sint-Jans-Molenbeek avant de venir s'installer à Dilbeek, fin août, avec son épouse portugaise. Il traduit en néerlandais l'œuvre de l'écrivain portugais José Saramago, lauréat du Prix Nobel. Son épouse a traduit, pour sa part, 'Le Chagrin des Belges' de Hugo Claus en portugais. Les deux traducteurs ont auparavant vécu à Berlin, Lisbonne et Nimègue. 'L'adaptation à la Belgique n'a causé aucun problème et mon épouse s'est adaptée beaucoup plus aisément à la Belgique qu'aux Pays-Bas. Bruxelles constitue un véritable creuset de langues et de cultures (vive Babylone !) et est une ville cosmopolite, dans laquelle le statut social de chacun n'est pas dicté par son origine', explique Harrie Lemmens, qui se montre étonné du manque d'organisation de ce pays en termes de trafic et de politique de l'habitat.